De gemeentelijke digitale RO praktijk

Een uitgave van Provero,
vereniging voor ruimtelijke ordening en ICT

Uitgave 5, juni 2011

Inhoudsopgave

Redactioneel	**5**
Digitalisering in crisistijd!	**7**
e-Participatie, vrij vertaald: e (lectronisch) pars (deel) cipere (nemen)	**13**
Ervaringen met ruimtelijkeplannen.nl	**17**
Verordening Romte Fryslân	**27**
Digitaliseren in de Antillen	**31**
Virtuoos Tilburg	**37**
Digitaliseren van de beheersverordening	**43**
Het wordt weer anders.....	**47**
Digitaliseringsfouten na nemen besluit niet erg?	**51**
Mag ik bij u eens op werkbezoek komen?	**55**
Is een doorontwikkeling van het digitale ruimtelijke plan mogelijk?	**59**
'Nieuwe media' is ook yammer!	**63**
Terugblik	**67**
Zij zijn al organisatielid ... ... en steunen Provero	**71**
Advertenties	**73**
Colofon	**82**
Uitgaven	**83**

Hoe gaat het? Dat is de vraag die we ons stellen in deze uitgave van de Provero publicatie. Met alleen ‘prima’ of ‘goed’ komen we in deze editie niet weg. We zijn op zoek naar genuanceerde antwoorden…

Redactioneel

Hoe gaat het? Een veel gehoorde vraag die vaak wordt afgedaan met een prima of goed. Maar hoe gaat het echt? Hoe gaat het echt met de gemeentelijke digitale RO praktijk? En is het nu zo dat het bij elke gemeente even goed gaat? En wat is dan precies goed?
Om zich een beeld te kunnen vormen van de dagelijkse digitale RO praktijk krijgt u deze keer van Provero een blik in de keuken bij uw collega’s. Hoe gaat men om met de praktische kant in relatie tot bijvoorbeeld Wro, beheersverordening, beleidvorming en de toekomst?
Om inzicht te krijgen is door de redactieleden een enquête verstuurd naar een grote groep gemeenten en zijn de uitkomsten hiervan verwerkt in deze uitgave.
Buiten de dagelijkse digitale RO praktijk van de “stellers” wordt ook extra licht geschenen op de digitalisering in crisistijd en wordt aandacht geschonken aan de wijze waarop digitalisering kan leiden tot meer en meer creatieve gebruikersoplossingen. Hoe wordt gebruik gemaakt van de nieuwe digitale situatie? Wordt nog steeds alles uitgeprint of zijn we langzaam de voordelen aan het inzien van de digitalisering. Wat zijn de ervaringen en leiden de ervaringen tot inventievere oplossingen?
Verder krijgt u ook meer te zien over de digitaliserings-trajecten die nog niet direct overal dagelijkse RO praktijk zijn maar die steeds vaker onderdeel worden van de praktijk. U kunt dan denken aan e-Participatie en interactieve planvorming welke al dan niet worden gevoed met het gebruik van data uit beschikbare geografische informatie systemen. Al met al voldoende input om eens goed na te denken over hoe het gaat. Hoe het echt gaat en hoe het zou kunnen gaan.
Tijd om een spiegel voor te houden!

Moeten we in crisistijd investeren in digitalisering juist nu we ook in zwaar weer zitten vanwege de zwaarste bezuinigingen sinds jaren? Met name in deze tijd worden alle betrokkenen geprikkeld om creatief na te denken. De gedachte in dit artikel is dat informatisering kansen biedt. We moeten inzetten op het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening. Bezuinigingen mét ICT in plaats van bezuinigingen óp ICT is het motto.

Digitalisering in crisistijd!

HET MAG DUIDELIJK ZIJN. DE RUIMTELIJKE ORDENING IN NEDERLAND ZIT IN ZWAAR WEER. DE ECONOMISCHE CRISIS HEEFT ERTOE GELEID DAT VEEL RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGSPROJECTEN STIL ZIJN GELEGD. GELIJKTIJDIG WORDEN OVERHEDEN GECONFRONTEERD MET DE ZWAARSTE BEZUINIGINGEN SINDS JAREN, WAARDOOR INVESTERINGBUDGETTEN WORDEN TERUGGESCHROEFD EN MEDEWERKERS WORDEN ONTSLAGEN. DE VRAAG ROEPT ZICH OP OF DE INVESTERING VAN DE AFGELOPEN JAREN ROND DE DIGITALISERING BINNEN DE RUIMTELIJKE ORDENING TENIET WORDT GEDAAN DOOR DE GEVOLGEN VAN DE CRISIS EN OF INVESTEREN IN DIGITALISERING ÜBERHAUPT NOG WEL ZIN HEEFT. DEZE EN ANDERE VRAGEN HEBBEN WE VOORGELEGD AAN PIETER VAN TEEFFELEN EN ANTOIN BUITING.

Redactie Provero

De economische crisis in Nederland raakt vele sectoren, dus ook de ruimtelijke ordening. De doorstroming in de woningmarkt is beperkt, waardoor veel nieuwbouwplannen in de ijskast worden gezet. Er staan meer kantoren leeg dan ooit en bedrijventerrein bieden meer dan genoeg ruimte voor bedrijven die wel kunnen en durven uit te breiden. De ruimtelijke ordening wordt nu vooral gevoed met lopende overheidsinvesteringen, kleine plannen en actualiseringsprojecten. Het is niet alleen de overheid die leidt onder de crisis. Veel adviesbureaus maken lastige tijden mee. Particulieren opdrachtgevers haken af, overheden besteden minder uit en inhuur van externe medewerkers loopt snel terug. Gevolg: minder inkomsten en daardoor minder investeringsruimte.

Een plan kunnen bekijken op www.ruimtelijkeplannen.nl is niet genoeg!

Het thema DURP (Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen) heeft afgelopen jaren veel aandacht gehad. Na de pilots, het ontwikkelen van de standaarden en stimuleren kwam de fase van implementeren. Veel gemeenten en adviesbureaus hebben geïnvesteerd in software en zijn nu in staat om te voldoen aan de RO-standaarden. Van Teefelen: “Veel gemeenten hebben zich – vaak noodgedwongen – gericht op het halen van de minimum eisen die de wetgever stelde bij het implementeren van DURP in hun eigen organisatie. De implementatieprojecten waren vaak gericht op het voldoen aan de wettelijke verplichtingen en niet op het bereiken

Pieter van Teeffelen

Antoin Buiting

van de meerwaarde voor de eigen organisatie". Buiting bevestigt dit beeld en constateert dat veel vakgenoten moeite hebben met het begrijpen van het nut van digitale plannen. "We mogen daarbij ook best kritisch zijn naar hetgeen dat digitaal moet worden gepresteerd. Het valt ook niet mee om zonder gedoe te voldoen aan de technische eisen. Daar komt best wel wat bij kijken. Daar komt bij dat de planmaker zelf op dit moment nauwelijks gebruik maakt van de digitale plannen in zijn dagelijkse werk. Een plan terug zien op www.ruimtelijkeplannen.nl is natuurlijk leuk, maar is niet genoeg om zelf overtuigd te worden".

Buiting: "het zou bijzonder jammer zijn als de investeringen in digitale planvorming opdrogen. De wettelijke verplichtingen zijn slechts een begin. De echte meerwaarde wordt nu langzaam zichtbaar. Zodra een groot deel van het gemeentelijke of provinciaal grondgebied en uiteindelijk Nederland is belegd met goede digitale plannen wordt het interessant. Vanaf dat moment kan de analoge plankast op slot en kun je beter digitaal raadplegen. Vooral als de ruimtelijke plannen raadpleegbaar zijn in een goede en rijkgevulde GIS-viewer". Van Teeffelen vult aan "Hoe nuttig zou het zijn geweest om met een paar klikken een ruimtelijk plan te vergelijken met een actuele luchtfoto of te combineren met een geografisch overzicht van verleende vergunningen. Denk dan vooral ook vanuit het perspectief van vergunningverleners, die elke dag bouwplannen toetsen aan ruimtelijke plannen. De meerwaarde van digitale plannen bewijst zich vooral organisatiebreed en organisatieoverstijgend. Het is belangrijk dat de politiek en het management dit inziet en zich niet beperkt tot de eigen taken".

Uitbreiding van digitaliseringsverplichting richting Wabo ?!
Met de inwerkingtreding van de Wabo krijgt de afdeling RO een ander takenpakket. Niet langer wordt voor elk bouwplan een postzegelbestemmingsplan gemaakt, dat veel tijd en geld kost. Veel kan worden afgehandeld via een afwijking met omgevingvergunning. De aandacht komt weer te liggen op de inhoudelijke afwegingen en niet op de digitale vorm. Buiting: "Dit is wat mij betreft een goede zaak! Het gaat uiteindelijk om de ruimtelijk-planologische opgave en niet om de juridische of digitale systematiek. Wel is het belangrijk dat we niet terugvallen op adhoc-beleid waarbij we vergeten waarom binnen welke kaders we wel of niet medewerking verlenen. Daarom is het belangrijk om elke afzonderlijke afwijking inzichtelijk te maken en te confronteren met beschikbare beleidsinformatie. Digitalisering kan daarbij helpen". Buiting is daarom een voorstander van een 'echte' digitaliseringverplichting voor omgevingsvergunningen. Stel je voor dat je over een paar jaar een digitaal bestemmingsplan wilt actualiseren. Dan is het toch handig als je zonder veel moeite inzicht hebt in de verleende omgevingsvergunningen. Het wordt helemaal mooi als een verleende omgevingsvergunning semi-automatisch kan worden doorvertaald in het nieuwe plan. Je hoeft dan alleen nog maar te controleren. Van Teeffelen: "Net als je belastingaangifte voor de inkomstenbelasting. We gebruikten dit voorbeeld laatst op het

PROVERO-congres". We moeten daarvoor niet alleen wachten op de wetgever maar ook als verantwoordelijke vakgenoten zelf het initiatief durven te nemen.

Op weg naar excellente overheid

De bezuinigingen noopt veel overheden tot nadenken. Wat zijn de kerntaken en op welke wijze kunnen we de bezuinigingen doorvoeren zonder zwaar in te leveren op de dienstverlening. Uiteindelijk heeft de overheid een dienstbare taak naar de samenleving. Pieter van Teeffelen is projectleider van het project 'Excellente Dienstverlening' en heeft in die hoedanigheid een seminar georganiseerd over dit onderwerp. Van Teeffelen: "De moderne dienstbare overheid komt maar langzaam op gang, bezuinigingen dwingen gemeenten in een verdedigende rol". Wel ziet van Teeffelen serieuze tekenen van vooruitgang: "Informatisering biedt kansen, in de gemeente Den Haag noemen ze dat: bezuinigen met ICT in plaats van bezuinigen op ICT".

Er zijn diverse wegen die gemeenten kunnen bewandelen op weg naar betere dienstverlening voor minder geld. Van Teeffelen: "Om te beginnen is er bij gemeenten intern – binnen de informatieorganisatie - een scala aan mogelijkheden om het gegevensbeheer beter, integraler en goedkoper te laten verlopen. De technieken zijn er al". Standaardisatie en informatiekoppeling worden in grote mate belemmerd door de discussie over de organisatie van de informatie, over wie er verantwoordelijk is voor het beheer en de kwaliteit van de data (en wiens softwarepakket mag blijven of niet). In de gemeentelijke praktijk zijn er al interessante goede voorbeelden.

Van Teeffelen: "Voorbeelden als de digitale dakkapel laten zien dat creatieve digitale toepassingen kunnen leiden tot financieel voordeel voor de gemeenten zelf". Burgers kunnen via het internet bij een gemeente een vergunning aanvragen voor de bouw van een dakkapel, waarbij ze zelf de maten van de verbouwing doorgeven (tenminste, als de betreffende gemeente de benodigde digitale koppelingen heeft aangebracht natuurlijk). Vanuit huis kan de vergunningaanvraag worden afgehandeld. De inzet van ambtenaren is drastisch teruggebracht.

Niet alleen interne koppelingen bieden kansen, via de snelwegen van het internet kan ook bijvoorbeeld op nationaal niveau informatie efficiënt – lees eenvoudig en goedkoop - gekoppeld worden. Van Teeffelen: "Een praktisch voorbeeld: een (bestemmings)plan wil je als gemeente juridisch goed onderbouwen. Met de huidige internet-zoekmachines kunnen razend snel digitale bronnen van de wetsteksten worden geraadpleegd en waar nodig virtueel aan de plannen worden gekoppeld".

Ook de mogelijkheden en reikwijdte van sociale media zijn door overheden nauwelijks ontdekt. Hier en daar zie je voorzichtige toepassingen, maar echt grote resultaten zijn nog niet geboekt. Van Teeffelen: " In Zeist worden wijkbewoners als "follower" van de gemeente – via Twitter - op de hoogte gehouden van wijkactiviteiten. Ook het overleg over ruimtelijke plannen kan zo op een eenvoudige wijze een waardevolle verdieping krijgen. Hier zit, aldus van Teeffelen, ook gelijk een antwoord op de vraag waarom gemeenten (nog) niet zo warm lopen voor dergelijke veranderingen: "Een directe inbreng van burgers en meer betrokkenheid bij ruimtelijk beleid heeft meerwaarde, maar hoe verantwoorden we dit, hoe drukken we dat uit in financieel voordeel?" Het wordt tijd voor creatieve toepassingen.

Van crisis naar kans

Zowel Antoin Buiting als Pieter van Teeffelen zien kansen om juist in crisistijd te investeren in digitalisering binnen de ruimtelijke ordening. Buiting: "Juist in deze tijd worden we geprikkeld om creatief na te denken. Achterover leunen en meeliften op de verplichtingen die de wetgever voor ons klaarlegt is het laatste wat mij inspireert. Als directeur van Dezta ben ik elke dag bezig om nieuwe paden te bewandelen die leiden naar nog betere oplossingen. Daarbij kijken we bij voorkeur niet alleen naar de Wro en RO-Standaarden, maar vooral ook naar de overheid als ruimtelijke ordenaar in brede zin van het woord. De Wabo heeft onze focus wezenlijk veranderd en als de vernieuwing van het Omgevingsrecht wordt doorgezet hebben we nog een heel mooie tijd voor de boeg.

Van Teeffelen ziet ook genoeg uitdagingen voor de komende tijd. "We zetten in op verbeteringen in de gemeentelijke dienstverlening die "morgen" al kunnen worden ingevoerd. Het moet concreet en realistisch. Hoe begroot je het ontbreken van de gang naar de Raad van State als gevolg van een goed verlopen digitale discussie met de omwonenden van een asielzoekerscentrum? Burgerparticipatie via Twitter lijkt goede mogelijkheden te bieden, maar hoe werkt het in de praktijk? De werkelijke verbeterslag voor de toekomst van RO komt voort uit lessen die we in de gemeentelijke praktijk zelf hebben geleerd.

Het thema in dit artikel vraagt om een vervolg. Er zijn (wat Buiting en van Teeffelen betreft) nog te weinig goede voorbeelden en concrete oplossingen. Dit artikel is er dan ook vooral op gericht om de discussie aan te wakkeren. Op 8 juni 2011 is hierover tijdens de Provero-bijeenkomst gediscussieerd met de aanwezigen. Het thema wordt voortgezet via de Provero Groep op LinkedIn. U bent van harte uitgenodigd om mee te discussiëren; ga naar www.linkedIn.com groep provero.

Pieter van Teeffelen is accountmanager bij Research voor Beleid en projectleider van Excellente Dienstverlening. Hiervoor is Pieter DURP-coördinator geweest namens de VNG. Antoin Buiting is directeur van Dezta en bestuurslid van Provero.

Hergebruik is het toverwoord! Meerdere malen wordt in digitaliseringstrajecten telkens opnieuw het wiel uitgevonden. Om efficiënt te kunnen werken moeten we van elkaar leren en beter anticiperen op bestaande platforms en mogelijkheden. Laat je stimuleren door dit artikel!

e-Participatie, vrij vertaald: e (lectronisch) pars (deel) cipere (nemen)

DE LAATSTE TIJD ZIEN WE IN DE MEDIA STEEDS VAKER BERICHTEN OVER E-PARTICIPATIE. MAAR WAT IS HET, WAT EN HOE KAN HET EN WAT BIEDT HET?

Ing. A.J.C. (sander) Bakker, Weijenbarg

Participatie staat zoals het woord zegt voor actief deelnemen en is een koppeling tussen burger, bedrijf en overheden en wordt vaak ingezet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze participatie is van groot belang voor overheden bij het verkrijgen van acceptatie en draagvlak voor beleid en voor de burgers om hun geluid te laten horen. Lang is dit via inspraakavonden en briefwisselingen gegaan. Met de komst van nieuwe digitale informatievoorzieningen en communicatiemiddelen ontstaan aanvullingen op de bestaande kanalen en worden we technisch in staat gesteld e-Participatie te bedrijven.
Op dit moment is de hausse over social media in volle gang en hebben we ons volledig gestort op Twitter, Foursquare, Facebook en andere platforms. De moderne burger is inmiddels dermate op de hoogte van de technieken dat adaptie van nieuwe communicatiekanalen vanuit de overheid niet meer een drempel hoeft te zijn. De ambtenaar is individueel op haar beurt ook actief gebleken tijdens de verkiezingscampagnes. Het klinkt als hèt moment om in te zetten op e-Participatie en hiervan de vruchten te plukken. Dit beeld wordt bevestigd door de initiatieven die succesvol door enkele gemeenten worden opgepakt zoals virtuoos Tilburg. Wat helaas opvalt is dat net als in eerdere digitaliseringstrajecten vaak meerdere malen het wiel wordt uitgevonden. Hergebruik is zeker in het kader van bezuinigingen het toverwoord. Om dit te stimuleren volgt hieronder een overzicht van wat reeds mogelijk is met bestaande platforms en applicaties.

Momenteel worden veel sociale media gebruikt, zodat deze idealiter onderdeel zijn van het te prefereren e-Participatie kanaal. Deze media kunnen decentraal ingezet worden als in een verkiezingscampagne maar winnen aan kracht als de communicatiestromen worden gestroomlijnd, gebundeld en verrijkt met aanvullende gegevens. Het is op dit moment mogelijk om berichten aangaande initiatieven digitaal uit social media te filteren. Zo kan een platform uit facebook, twitter, emails en klantvragen uit het KlantContact Centrum alle berichten over een initiatief verwerken tot bruikbare managementinformatie. Met deze informatie kan een overheid besluiten welke initiatieven extra acceptatie en draagkracht nodig hebben. De burger kan vervolgens via bestaande kanalen worden gevraagd om een antwoord te geven op vragen die de overheid aan de burger heeft. Naast de reguliere kanalen, de inspraakavonden die gemiddeld niet druk bezocht worden en de brieven, kan nu ook via mail, social media of een app op een willekeurige smartphone de burger worden bereikt. Bij een nieuw initiatief krijgt deze een bericht gepusht waarin uitgenodigd wordt het initiatief te bekijken en te participeren. De reactie zal vervolgens, aangevuld met geo informatie, terecht komen in een database waaruit de analysetool de gevraagde uitkomsten en aanvullende statistieken genereert. Andersom is het uiteraard ook mogelijk dat een burgerinitiatief wordt aangemaakt op het platform waarop gestructureerd gereageerd kan worden door overheid en andere burgers.

Het voordeel van deze insteek is dat als meer burgers bereikt kunnen worden die binding hebben met het onderwerp van het initiatief, de respons bewezen ruim hoger ligt dan van de reguliere kanalen en dat de perceptie is dat de overheid toegankelijker is. Of de overheid daadwerkelijk toegankelijker is, is afhankelijk van wat ze met de uitkomsten doet. Voor het slagen is het essentieel dat uitvoering wordt gegeven aan de uitkomst. Daarom moet vooraf ook goed worden vastgesteld of het beslissend orgaan akkoord kan gaan met verschillende uitkomsten. Dit is echter onderdeel van de vaak onderschatte organisatorische implementatie.

Reële toekomstmuziek is integratie van digitale inspraak die desgewenst via DigiD in het e-Participatieplatform binnenkomt en op juridisch correcte wijze afgehandeld wordt. Programmamakers en wetgevers zoek elkaar op !

**Begrijpen burgers waar het om gaat?
Weten raadsleden wat ze digitaal vaststellen?
In hoeverre verwijzen we officieel naar bronbestanden?
De beheerders van RO-Online zijn continu bezig om de werkbaarheid en duidelijkheid van de website www.ruimtelijkeplannen.nl te verbeteren. Tijd om na ruim een jaar na de invoering van de digitaliseringsverplichting eens op onderzoek uit te gaan naar de ervaringen van de gemeentelijke gebruikers.**

Ervaringen met ruimtelijkeplannen.nl

PER 1 JANUARI 2011 TELT NEDERLAND 418 GEMEENTEN. ZE HEBBEN ZICH ALLEMAAL AANGEMELD BIJ RO-ONLINE OFTEWEL WWW.RUIMTELIJKEPLANNEN.NL. GEWOON OMDAT HET SINDS 1 JANUARI 2010 WETTELIJK VERPLICHT IS OM ALLE RUIMTELIJKE PLANNEN DIGITAAL BESCHIKBAAR TE STELLEN ÉN RAADPLEEGBAAR TE MAKEN VOOR IEDEREEN IN NEDERLAND. ER ZIJN VEEL GEMEENTEN, DIE DIT OOK DOEN VIA HUN EIGEN WEBSITE. MAAR NOG MEER GEMEENTEN DOEN DAT NOG NIET. DAT BETEKENT DAT HET MERENDEEL VAN DE GEMEENTEN AFHANKELIJK IS VAN DE INFORMATIEVERSTREKKING VIA RO-ONLINE. GEMEENTEN MOETEN HUN PLANNEN ALTIJD BESCHIKBAAR STELLEN VIA HUN EIGEN WEBSITE. VOOR DE RAADPLEEGBAARHEID KAN WWW.RUIMTELIJKEPLANNEN.NL WORDEN GEBRUIKT ALS DE GEMEENTE ZELF GEEN MOGELIJKHEDEN HEEFT.

Redactie Provero

Op dit moment zijn we iets meer dan een jaar officieel bezig met het beschikbaar stellen van onze ruimtelijke plannen in Nederland. Tijd om een eerste balans op te maken.

De gemeenten (en andere overheidsinstanties overigens ook) hebben te maken met het digitaal publiceren van ruimtelijke plannen op RO-Online. Hoe ervaart men deze site en de functie ervan? En wat zijn de signalen vanuit de gebruikers (bijvoorbeeld burgers, bedrijven, raadsleden, ambtenaren)?

Zoals bijna iedereen weet, worden bestemmingsplannen door de gemeenteraad vastgesteld. Sinds de invoering van de digitale aspecten van de Wro per 1 januari 2010 betekent dit bijvoorbeeld ook dat de gemeenteraad een bestemmingsplan zowel analoog als digitaal moet vaststellen. Hoe gebeurt dit en weten raadsleden wat ze vaststellen als ze de volgende zinsnede voor zich zien:

Het bestemmingsplan bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0772.80026-0301.gml met bijbehorende bestanden, digitaal gewijzigd vast te stellen en te bepalen dat voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond welke ontleend is aan de GBE, versie januari 2010, alsmede van dit gewijzigd bestemmingsplan afgeleide analoge verbeelding vast te stellen.

En begrijpen burgers nog waar het over gaat? Wat staat er in Nederland zoal in de publicaties voor de verwijzing naar RO-Online en in hoeverre verwijzen we officieel naar de bronbestanden?

Tijdens een van de overleggen over de thema artikelen van de Provero publicaties ontstond een discussie over de website van RO-Online. Of moeten we ruimtelijkeplannen.nl zeggen? Er zijn al vaker signalen afgegeven over de werkbaarheid van de website. Het Kadaster en Geonovum zijn continu bezig met het verbeteren ervan. Voor de dagelijkse gebruikers zijn die verbeteringen wel zichtbaar.

Om 'feeling' te krijgen bij hoe Nederland denkt over de website van ruimtelijkeplannen.nl, een jaar na het invoeren van de wet, heeft Provero een enquête opgesteld. Deze enquête bestaat uit een aantal algemene en specifieke vragen over de ervaringen met de website van RO-Online. De enquête is uitgezet bij een aantal gemeenten (o.a. leden van Provero) in Nederland. Deze gemeenten zijn van verschillende omvang. De enquête is enkel en alleen bedoeld om de lezer te informeren over de stand van zaken. De resultaten van de enquête heeft Provero aangeboden aan de beheerders van RO-Online, het Kadaster en Geonovum. Deze gebruikerservaringen zijn een goede aanvulling, naast de Klankbordgroep RO-Online die de beheerders voorziet van input uit het werkveld.

Conclusies

De eerste (informele) enquête over het gebruik van www.ruimtelijkeplannen.nl heeft interessante informatie opgeleverd die de beheerder van de website (het Kadaster) en de beheerder van de RO Standaarden (Geonovum) kunnen gebruiken om de functionaliteit en het gebruik van ruimtelijkeplannen.nl uit te breiden, te verbeteren en te vereenvoudigen. De enquête is uitgezet onder 100 gemeenten en er zijn zo'n 80 reacties binnen gekomen.

Uit de reacties blijkt in ieder geval duidelijk dat www.ruimtelijkeplannen.nl zijn waarde inmiddels heeft bewezen en dat er door alle respondenten zeer regelmatig gebruik van wordt gemaakt. Een aantal respondenten geeft aan dat burgers positief zijn over de mogelijkheid om bestemmingsplannen te kunnen raadplegen en om erover te kunnen beschikken. Dat alleen al is een grote winst.

De algemene indruk van de website en de werking ervan is door de meeste respondenten matig tot voldoende beoordeeld. Minpunten zijn onder andere: de snelheid van de website, het ontbreken van goede zoekmogelijkheden en een printfunctie. Ook de vindbaarheid van de informatie wordt matig tot voldoende beoordeeld. Opvallend is dat inhoudelijke gebruikers (beleidsmedewerkers, juristen) en technische gebruikers (tekenaars, durp-coördinatoren, beheerders) makkelijker en beter hun weg weten te vinden naar de informatie dan de meer op organisatie gerichte gebruikers (teammanagers, casemanagers, plancoördinatoren bestemmingsplannen).

Een interessante vraag die niet direct beantwoord is (wel via de ambtenaren), betreft de vraag in hoeverre het bestuur (raad en college) op de hoogte is van www.ruimtelijkepannen.nl en of zij de website gebruiken voor het raadplegen van de plannen en zo ja, wat hun ervaringen zijn. Op grond van de antwoorden op de vragen 20 en 21 zou men de conclusie kunnen trekken dat het bestuur niet of nauwelijks gebruik maakt van de website, maar zeker is dat niet. Wellicht een onderwerp waarvoor een aparte enquête kan worden uitgezet.

Resultaten

1. Hoe vaak gebruikt u RO-Online ter controle van de ruimtelijke plannen?

Alle respondenten | Inhoudelijke gebruikers

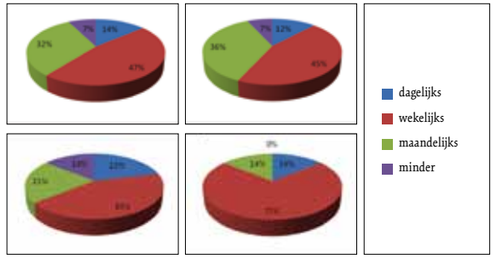

Technische gebruikers | Teammanagers

2. Wat is de algemene indruk van de website?

Alle respondenten | Inhoudelijke gebruikers

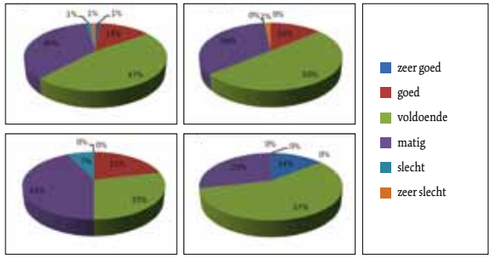

Technische gebruikers | Teammanagers

3. Wat is de indruk van de werking van de website?

Alle respondenten | Inhoudelijke gebruikers

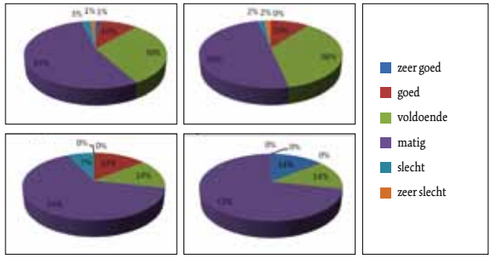

Technische gebruikers | Teammanagers

4. In welke mate kun je er als gemeente op vertrouwen?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

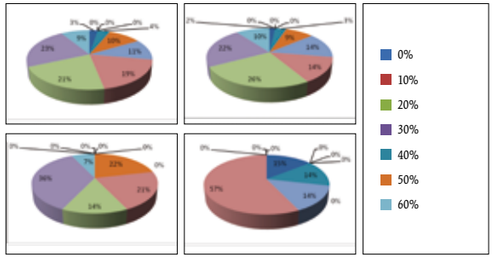

Technische gebruikers Teammanagers

5. Wat is de indruk van de snelheid van de website?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

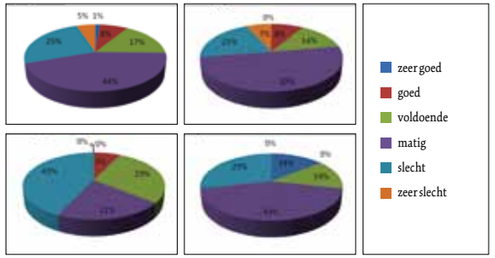

Technische gebruikers Teammanagers

6. In hoeverre is de informatie die u zoekt op de website te vinden?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

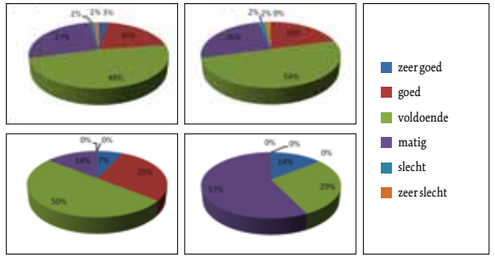

Technische gebruikers Teammanagers

7. In welke mate werken de invulvelden van de website?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

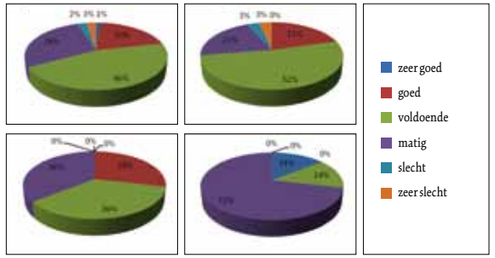

Technische gebruikers Teammanagers

8. In welke mate werkt een directe link (http://www.ruimtelijke-plannen.nl/web-roo/?planidn=NL.IMRO.....) naar een plan?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

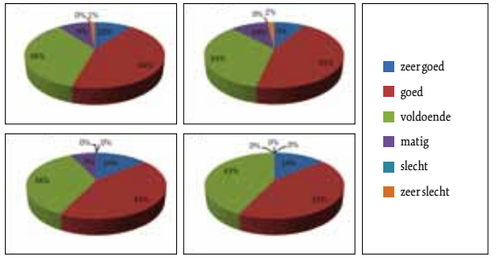

Technische gebruikers Teammanagers

9. Wordt er binnen uw Teammanagers gebruik gemaakt van een dergelijke link?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

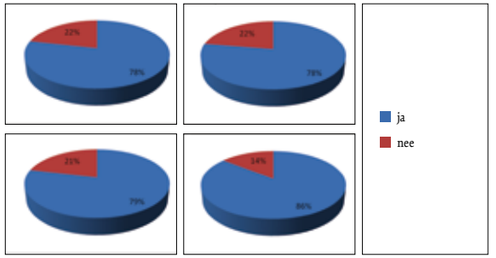

Technische gebruikers Teammanagers

10. Zo ja, staat deze bijvoorbeeld vermeld in de officiële publicaties?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

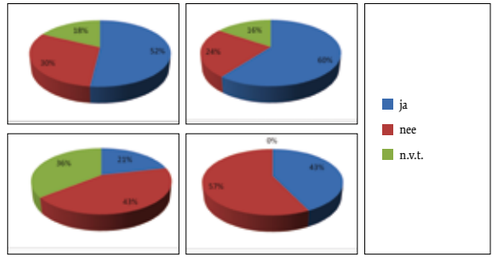

Technische gebruikers Teammanagers

11. Wordt er intern via RO-Online plannen gecheckt/getoetst?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

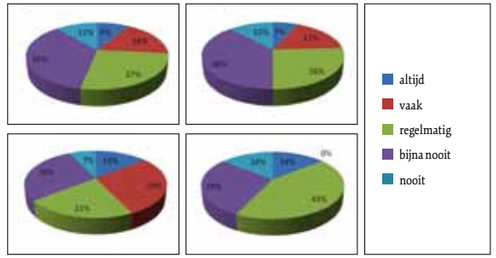

Technische gebruikers Teammanagers

12. Op welke wijze wordt er gezocht op RO-Online? Door in te zoomen of via het linkerkolom met de tabbladen?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

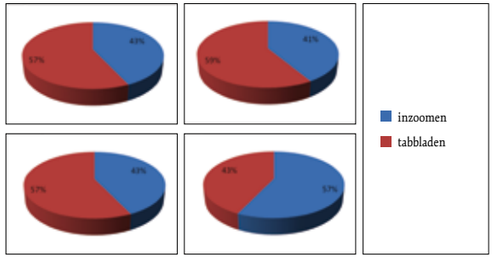

Technische gebruikers Teammanagers

13. Hoe is de werking hiervan?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

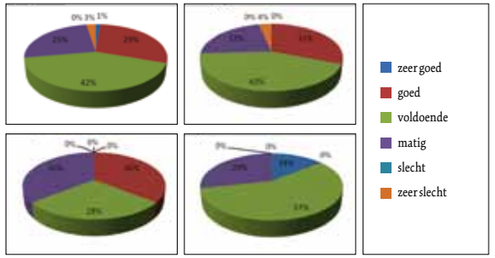

Technische gebruikers Teammanagers

Vraag 14.

Op de vraag op welke wijze gezocht wordt binnen www.ruimtelijkeplannen.nl (12) en de werking hiervan (13) wordt in zijn algemeenheid nog eens benadrukt dat de snelheid van het systeem een probleem is. Verder worden er printmogelijkheden gemist. Ook zouden de zoekmogelijkheden uitgebreid kunnen worden door bijvoorbeeld op trefwoorden of plannaam te zoeken; ook het kadastraal perceel wordt in deze genoemd. Ook wordt geopperd om het mogelijk te maken om binnen het kaartgedeelte te zoeken op alle ruimtelijke plannen van één bronhouder (ook op status); deze zoekopdracht zou ook als "favoriet'opgenomen kunnen worden. Tenslotte wordt aangegeven dat het niet mogelijk is te toetsen omdat er geen koppeling is met de WABO.

15. Krijgt u als ambtenaar feedback van de burger over het gebruik van RO-Online?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

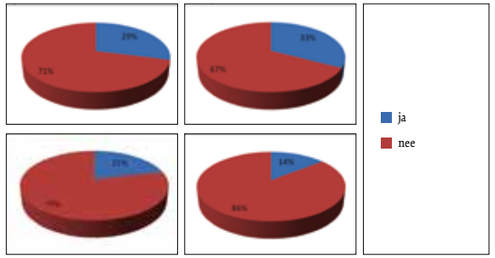

Technische gebruikers Teammanagers

Vraag 16.

In vraag 15 werd gevraagd of u als ambtenaar feedback krijgt van de burger over het gebruik van www.ruimtelijkeplannen.nl. De meest gegeven feedback gaat over het niet kunnen vinden van een ruimtelijk plan. Om die reden worden nog steeds PDF bestanden via de gemeentelijke website aangeboden. In mindere mate worden ambtenaren aangesproken over de gebruiksvriendelijkheid van RO-Online alsook de verschillen tussen de analoge en de digitale versie. In sommige gevallen is de oriëntatie een probleem door ontbrekende straatnamen. Toch krijgen veel ambtenaren ook positieve feedback over de aanwezigheid en raadpleegbaarheid van de met name bestemmingsplannen.

17. Is de gemeente op de hoogte van het aantal burgers die gebruik maken van de mogelijkheden van de digitale ruimtelijke plannen op RO-Online?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

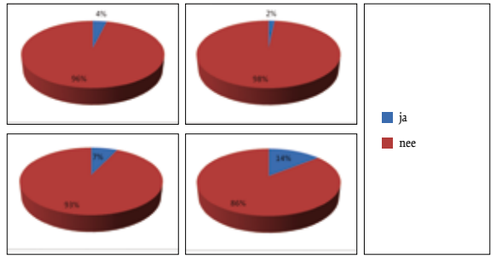

Technische gebruikers Teammanagers

18. Zo ja, wordt dit geregistreerd (bijv. opgeslagen bv in een database)?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

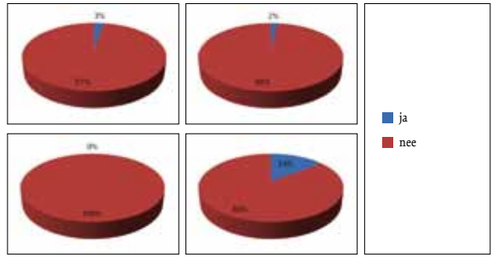

Technische gebruikers Teammanagers

Vraag 19.

Bij vraag 19 over het gebruik van digitale ruimtelijke plannen binnen het bestuur wordt door ongeveer de helft van de deelnemende personen aangegeven dat het bestuur op de hoogte wordt gesteld van de digitale plannen door een hyperlink naar de digitale plannen, al dan of niet (naar de pilotomgeving) op www.ruimtelijkeplannen.nl De andere helft geeft aan dat via een raadsvoorstel of nota het bestuur analoog wordt geïnformeerd. Aangegeven wordt dat bij de meeste gemeenten het bestuur via een presentatie op de hoogte gebracht is hoe de digitale ruimtelijke plannen gebruikt moeten worden; tegelijkertijd wordt de kanttekening geplaatst dat de animo daarvoor gering was of is. Bij een enkele gemeente worden de plannen mondeling of via een informatiesessie aan het bestuur voorgelegd.

20. Heeft het bestuur voor uw beeldvorming ervaringen met het gebruik van RO-Online?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

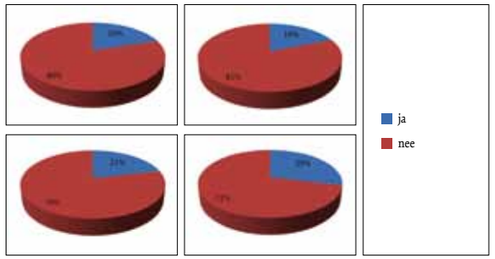

Technische gebruikers Teammanagers

21. Komen er vanuit het bestuur opmerkingen of vragen over het gebruik van RO-Online?

Alle respondenten Inhoudelijke gebruikers

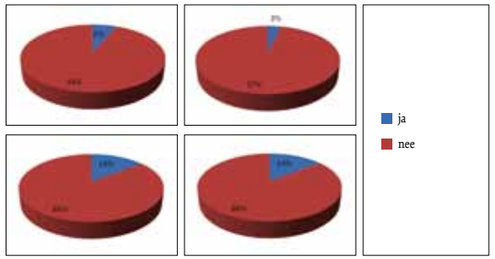

Technische gebruikers Teammanagers

Vraag 22.

Vraag 21 handelt over eventuele opmerkingen vanuit het bestuur over het gebruik van www.ruimtelijkeplannen.nl. Vraag 22 maakt duidelijk dat er weinig of geen opmerkingen vanuit het bestuur worden gemaakt. Een enkele reactie is vergelijkbaar met die van de burger: 'niet duidelijk en traag'. Een bestuurder vraagt zich af of het mogelijk is om andere plannen uit te 'vinken', of alleen de ontwerpplannen zichtbaar te maken.

Vraag 23.

De deelnemende personen hebben de mogelijkheid aangegrepen bij de laatste vraag om de gebruiksvriendelijkheid, navigatie en het gebrek aan snelheid van www.ruimtelijkeplannen.nl onder de aandacht te brengen. Een opvallende opmerking is het meermalen voorgekomen van het ophalen van gevalideerde plannen van de weblocatie. Overige opmerkingen gaan over het ontbreken van de printoptie en de beperking bij het uploaden van de grootte (zwaarte) van met name PDF bestanden. Verbeteringen zoals het tonen van labels bij maatvoeringen of aanduidingen en het tonen van (toekomstige) straatnamen en huisnummers bij in- of uitbreidingen worden aangegeven.

Een nieuw fenomeen doemt op in de Provincie Fryslân. Een artikel over de wijze waarop de werkafspraken voor vormvrije plannen worden gebruikt om de verordening te digitaliseren. Dat het ambitieniveau op het gebied van digitalisering tijdens het proces zijn meegegroeid, is een hoopvolle constatering!

Verordening Romte Fryslân

IN 2008 HEBBEN PROVINCIALE STATEN VAN FRYSLÂN BESLOTEN OM EEN RUIMTELIJKE VERORDENING EX ARTIKEL 4.1 WRO OP TE STELLEN. DIT DIENT TWEE DOELEN: ENERZIJDS DUIDELIJKHEID CREËREN OVER DE PROVINCIALE BELANGEN, ANDERZIJDS HET BORGEN VAN PROVINCIALE BELANGEN IN GEMEENTELIJKE PLANNEN. DE AMBTELIJKE DIENST IS DIT VERVOLGENS GAAN UITWERKEN. BIJ HET OPSTELLEN VAN DE VERORDENING KREGEN WE HIERBIJ MET TWEE NIEUWE FENOMENEN TE MAKEN: HET VERTALEN VAN BELEID IN OBJECTIEVE EN HANDHAAFBARE REGELS, EN HET VERTALEN VAN 'ANALOGE' REGELS IN REGELS DIE DIGITAAL RAADPLEEGBAAR ZIJN. OP DIT LAATSTE ASPECT GAAT DIT ARTIKEL NADRUKKELIJK IN. OMDAT DIGITALISERING GEEN DOEL OP ZICH IS MAAR ALTIJD GEKOPPELD MOET ZIJN AAN DE INHOUD VAN BELEID EN REGELS, WORDT EERST INGEGAAN OP DE PRINCIPES EN HET PROCES VAN DE VERORDENING ROMTE FRYSLÂN. VERVOLGENS ZOOMEN WE IN OP HET DIGITALISEREN VAN DE VERORDENING.

Marieke Kroese, Arjan Hoks, Jan Jaap Dicke,
Afdeling Ruimte provincie Fryslân

Het proces
Bij dit digitaliseren hebben we steeds voor ogen gehouden dat digitale technieken geen doel op zich zijn, maar een middel vormen om de toegankelijkheid en bruikbaarheid van ruimtelijke plannen en verordeningen te vergroten. Vanaf oktober 2010 is de ontwerp Verordening Romte Fryslân, te vinden op www.ruimtelijkeplannen.nl. In deze verordening zijn de 'werkafspraken voor vormvrije plannen' gebruikt om de verordening digitaal te verbeelden. Een belangrijke en hoopvolle constatering is, dat de ambities van de provincie Fryslân op het gebied van digitalisering gedurende het proces zijn meegegroeid met de mogelijkheden.

Verordening Romte Fryslân
De verordening Romte Fryslân regelt enkele onderwerpen uit het ruimtelijk beleid van de provincie Fryslân, waarvan de juridische doorwerking en borging in ruimtelijke plannen van gemeenten noodzakelijk is. De verordening Romte Fryslân voorziet niet in nieuw beleid. Uitsluitend geldend provinciaal ruimtelijk beleid waarmee het provinciaal bestuur (GS en PS) heeft ingestemd, is omgezet in algemeen geldende regels. Het gaat met name om beleid in het Streekplan Fryslân 2007 incl. uitwerkingen/ partiële herzieningen daarvan, het Derde provinciale Waterhuishoudingsplan 2010-2015 en het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan. Uitgangspunt is dat niet meer geregeld wordt dan noodzakelijk is. Dubbele regelgeving wordt vermeden. Wat elders al goed geregeld is (zoals in de AMvB Ruimte of in sectorale

wet- en regelgeving) doen we niet over in de verordening. Verder is bij de wijze van regeling rekening gehouden met de verantwoordelijkheid van gemeenten. Binnen kwantitatieve en kwalitatieve randvoorwaarden is ruimte voor lokaal maatwerk. De verordening is alleen van toepassing op nieuwe bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen, projectuitvoeringsbesluiten ca. Uit de verordening sec volgt dus niet de plicht om bestaande bestemmingsplannen aan te passen. Aangesloten wordt bij de wettelijke herzieningtermijn van bestemmingsplannen van tien jaar. Dit beperkt gemeentelijke bestuurslasten sterk.

Naast de ruimtelijke verordening maakt de provincie met gemeenten bestuurlijke afspraken over de invulling van een aantal onderwerpen die naar hun aard moeilijk in de verordening te borgen zijn. Het gaat dan met name om de kwaliteitsaspecten m.b.t. landschap, cultuurhistorie en archeologie, en om woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren, en agrarische schaalvergroting.
Bestuurlijke afspraken en de provinciale verordening Romte Fryslân vullen elkaar aan. Het doel is een evenwicht tussen juridische borging voor zover dat nodig is, en bestuurlijke borging voor zover dat mogelijk is. Wanneer provinciale belangen via bestuurlijke afspraken zijn geborgd, kan de verordening zich beperken tot een procesmatige regeling. De inhoudelijke afstemming en uitwerking vinden in dat geval in het samenwerkingsspoor plaats. Toekomstig nieuw provinciaal beleid zal via een (partiële) herziening van de verordening door kunnen werken. De verordening is daarmee dynamisch en zal regelmatig worden aangepast.

Het (digitaal) maken van de verordening Romte Fryslân
Voor het opstellen van de verordening hebben we eind 2009 eerst alle beleidsuitspraken uit het Streekplan ca. op een rij gezet in een Realisatieparagraaf. Voor al deze beleidsuitspraken is vervolgens nagegaan op welke manieren deze gerealiseerd worden. Er zijn vijf manieren van realisering onderscheiden:

- stimuleren en inspireren
- financieel stimuleren
- zelf uitvoeren
- via sectorale wet – en regelgeving
- doorwerking in gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Voor de beleidsuitspraken die zijn opgenomen in de kolom ‘doorwerking in gemeentelijke ruimtelijke plannen’ hebben we vervolgens in een verordeningmatrix bekeken of borging via de verordening nodig is, of dat dit ook op andere manieren kan. Hierbij hanteerden we de volgende criteria:

- Provincie verantwoordelijk/ bevoegd voor doorwerking?
- Op meerdere, gelijke situaties van toepassing?
- Niet meer regelen dan noodzakelijk
- Voorkomen van dubbele regelgeving
- Doelmatigheid en handhaafbaarheid (te vertalen in objectieve en duidelijke regels)

Via deze twee selecties zijn van de oorspronkelijke 225 beleidsuitspraken uiteindelijk ongeveer 75 beleidsuitspraken overgebleven die in de verordening zijn opgenomen. Voor de toepassing van de regels wordt gebruik gemaakt van kaartmateriaal, dat eveneens is gedigitaliseerd. Voor 380 kernen in Fryslân is bijv. de grens van het bestaand bebouwd gebied op kaart gezet, in nauw samenwerking met de gemeenten. Deze grens geeft het onderscheid aan tussen landelijk en stedelijk gebied, en is daarmee belangrijk voor de toepassing van de regels (welke regels hebben waarop betrekking).

Omdat het de eerste keer was dat we een ruimtelijke verordening moesten maken en ook de digitalisering daarvan een nieuw fenomeen voor ons was, hebben we het voorontwerp nog niet volgens de digitale standaarden opgesteld. Dit voorontwerp is in maart 2010 (analoog) gepubliceerd. De ontwerp verordening hebben we wel volgens de digitale standaarden opgesteld. De digitale ambities waren daarbij aanvankelijk beperkt tot het voldoen aan de wettelijk vereisten uit de Wro. Omdat binnen de eigen organisatie op dat moment nog onvoldoende kennis beschikbaar was om de digitalisering zelf uit te voeren, hebben we dit uitbesteed. Bij beoordelen van offertes (mei 2010) bleek in de offerte van Buro Vijn een optie te zitten om bij het opstellen van de verordening gebruik te maken van de werkafspraken voor het verbeelden van vormvrije plannen. Deze handige optie sprak ons aan. Met deze manier van verbeelden kan de dienstverlening richting met name gemeenten sterk worden verbeterd. Onze digitale ambities zijn op dat moment meegegroeid met de mogelijkheden. We hebben er dan ook voor gekozen om voor verordening gebruik te maken van de werkafspraken voor vormvrije plannen.

Een belangrijke eerste stap in de digitalisering was het opstellen van een objectenlijst, met een onderverdeling in besluitvakken en besluitsubvakken. De discussie over deze lijst heeft eraan bijgedragen dat de praktijk van het opstellen van de verordening – het schrijven van regels en toelichting – en de toepassing van de digitale technieken bij elkaar kwamen. In oktober 2010 is de ontwerp verordening gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl. De verwachting is dat de verordening in juni 2011 door Provinciale Staten wordt vastgesteld.

Resultaat
Het resultaat is een verordening waarin de provinciale belangen digitaal zijn verbeeld. Het is een document geworden dat in de hele digitale RO keten goed raadpleegbaar, toegankelijk en bruikbaar is. Gemeenten en bureaus kunnen de verordening in deze vorm direct en op een handzame manier gebruiken bij hun beleids- en planvorming. Omgekeerd kan de provincie de verordening in deze digitale vorm gebruiken bij de beoordeling van gemeentelijke plannen.

Lessen
Het proces rond het opstellen van de verordening Romte Fryslân laat zien dat er sprake is geweest van een overgangssituatie. De stap om de verordening direct volgens de digitale standaarden op te stellen, was in eerste instantie nog te groot. Door eerst een analoog voorontwerp op te stellen en daarna het ontwerp volgens de RO standaarden te digitaliseren, hebben we de stap naar digitalisering serieus en succesvol kunnen zetten. Er is geen sprake meer van koud water vrees. We hebben veel ervaring opgedaan met het opstellen van regels die meteen in een digitale vorm kunnen worden omgezet. Aanpassingen aan de verordening zullen we direct volgens de standaarden gaan opstellen.

Vooraf hadden we bedacht dat we met het bureau mee zouden kijken om wijzigingen in de verordeningen later zelf te kunnen digitaliseren. De ervaring leert dat dit niet zo werkt. Het optimaal gebruik maken van digitale technieken vereist specifieke deskundigheid. We verwachten dat ook bij de digitalisering van aanpassingen van de verordening, van externe deskundigheid gebruik zal worden gemaakt.

Opmerkingen en vragen over de verordening Romte Fryslân kunt u mailen naar Marieke Kroese: m.e.kroese@fryslan.nl

‘Waar een klein eiland groot in kan zijn’. ROB staat voor Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire. Dit artikel geeft inzicht in de ambitie van één van de BES eilanden. Ondanks het ontbreken van een wettelijke verplichting toch bewust kiezen om digitaal te werken. Misschien levert het afstappen van bepaalde Nederlandse tradities meer voordelen en mogelijkheden op dan we vooraf kunnen overzien?

Digitaliseren in de Antillen

BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA (BES)ZIJN SINDS 10 OKTOBER 2010 BIJZONDERE GEMEENTEN VAN NEDERLAND. DEZE EILANDEN HEBBEN GROTENDEELS NOG HUN EIGEN WETGEVING. ZO GELDEN BIJVOORBEELD DE WABO EN DE WRO NIET OP BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA. DE EILANDEN HEBBEN VOOR WAT BETREFT DE RUIMTELIJKE ORDENING NOG HUN EIGEN EILANDSVERORDENINGEN DIE GEBASEERD ZIJN OP DE BES-WET GRONDSLAGEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGSPLANNING. OP BONAIRE EN SINT EUSTATIUS ZIJN INMIDDELS WEL DIGITALE RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGSPLANNEN (=BESTEMMINGSPLANNEN) VASTGESTELD . DEZE PLANNEN ZIJN GEËNT OP HET NEDERLANDSE SYSTEEM. OP SABA MOET NOG BESLOTEN WORDEN OM EEN RUIMTELIJK ONTWIKKELINGSPLAN TE MAKEN. IN DIT ARTIKEL WORDT INGEGAAN OP HET PLAN VAN BONAIRE.

N.H. Bots, hoofd bureau projecten van Bonaire en projectleider van het ruimtelijk ontwikkelingsplan Bonaire

Keuze voor digitaal

In september 2009 is begonnen met het opstellen van het ruimtelijk ontwikkelingsplan Bonaire (ROB). Bij de start van het ROB is er direct voor gekozen digitaal te werken. Enerzijds, omdat bij dit eerste plan voor Bonaire de nadrukkelijke wens aanwezig was om gebruik te maken van de nieuwste technieken en anderzijds omdat op Bonaire de digitalisering in het maakproces en raadplegingsproces een belangrijke rol speelt. Ten tijde van de start van de werkzaamheden was immers bekend dat het ROB voor een groot gedeelte in Nederland zou worden gemaakt. Het feitelijke en ambachtelijke werk zou in Nederland plaatsvinden. Een goede digitale communicatie tussen Bonaire en de makers van het plan in Nederland was dus onontbeerlijk. Even heen en weer vliegen om informatie uit te wisselen is vanwege de grote afstand niet mogelijk. Er moest wel op een digitale manier worden gecommuniceerd. Een soortgelijk iets speelt ook bij de raadpleging. Veel Bonairianen met grondbelangen wonen en werken buiten Bonaire. Deze personen moesten ook in de gelegenheid worden gesteld het plan in te zien en hun reactie te geven. Datzelfde geldt voor bijvoorbeeld Nederlanders en Amerikanen die op Bonaire gronden en huizen hebben. Naar Bonaire toegaan om een concept-plan in te zien werkt dan niet. Ook hier zijn de afstanden te groot. De digitalisering biedt dan uitkomst.
De keuze om digitaal te werken volgt dus niet uit een wettelijke verplichting -deze is er in het geheel niet- maar

uit de voordelen die digitaal werken biedt. In Nederland is/was dit wellicht anders. Veel gemeenten zijn immers digitale plannen gaan maken omdat dit vanuit de Wro moest. Bonaire heeft er bewust voor gekozen. Dit geldt overigens ook voor Sint Eustatius.

Internetportaal
De digitale informatie uitwisseling tussen Bonaire en de makers van het ROB heeft voor een groot deel plaatsgevonden via een Internetportaal. De makers van het ROB zetten hier concepten op en vanaf Bonaire kon via dit portaal gereageerd worden op de concepten. Ook konden er vragen worden gesteld over het ROB. Allerlei soorten informatie kon aan elkaar worden doorgegeven, teksten, kaarten, foto's etc. Jammer alleen was dat de digitale voorzieningen, zoals de internetverbinding en de hardware, op Bonaire (te) traag waren. Het duurde daardoor soms (te) lang om tot een snelle informatieuitwisseling te komen. Dit belemmerde een goede werking van het portaal. Dit laat onverlet dat het werken via een portaal een prima methode is. Informatieoverdracht en communicatie kunnen echter niet alleen digitaal plaatsvinden. Op gezette tijden is een mondeling overleg gewenst. Het komt immers voor dat er achter de informatie nog andere informatie zit die belangrijk is voor het maken van een goed plan. De makers van het ROB kwamen dan ook eens in de zoveel tijd naar Bonaire om concepten van het ROB te bespreken. Ook is de te overdragen informatie niet altijd even duidelijk.

Opzet
Het ROB is gemaakt op basis van de PRBP en SVBP2008. Op een aantal kleine punten is afgeweken van deze standaarden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de functieaanduidingen waar geen gebruik is gemaakt van de 'specifieke vorm van' aanduidingen. Deze werden onlogisch gevonden. Bij het kiezen van de functieaanduidingen is de vrijheid genomen om de functie direct bij naam te benoemen. Een andere afwijking is dat de regels op Bonaire voorschriften heten en de afwijkingen van het bestemmingsplan nog vrijstellingen zijn. Bij het opzetten van een plan is gekozen voor een goede digitale raadpleging. De toelichting van het ROB is zodanig opgezet dat bij een klik op de kaart direct de toelichting op de bestemming kan worden ingezien. Er wordt dus niet gelinkt naar de hele toelichting, maar naar die teksten die voor de bestemming relevant zijn. Een gebruiker van het ROB ziet dus meteen welke bestemming er ligt, welke voorschriften er gelden en waarom deze bestemming en voorschriften in het ROB zijn opgenomen. Op zich heel logisch. Het is dan ook vreemd dat deze opzet nog zo weinig in Nederland wordt toegepast. Op Bonaire is deze opzet prima bevallen. Door het ontbreken van een traditie wordt niet vastgehouden aan een bepaalde vorm, maar is er gekozen voor een vorm die de gebruiker direct de meeste informatie biedt.

Website
Voor de externe communicatie over het ROB is een aparte website gemaakt waarop informatie over het plan en achterliggende informatie werd gegeven. Deze site is gedurende het hele proces actief geweest. De inschatting is dat er veel gebruik is gemaakt van de site. Met name in het laatste deel van het proces. Dus bij de inspraak en bij de ter inzagelegging van het ontwerp-ROB. Door deze website en de digitale opzet van het ROB hebben veel mensen van binnen en buiten Bonaire kennis kunnen nemen van het plan. Hierop zijn positieve reacties ontvangen. Ook op dit punt voegt een digitale werkwijze wat toe aan het proces.

Instrumenten grondbeleid
Bij de inrichting van de ruimte op Bonaire spelen privaatrechtelijke instrumenten van oudsher een belangrijke rol. Tot de totstandkoming van het ROB werd vooral via gronduitgifte bepaald waar en hoe mocht worden gebouwd. De gronduitgifte is nu afgestemd op het ROB. Naast de gronduitgifte spelen er nog een aantal andere belangrijke zaken van het grondbeleid een rol, zoals planschade, onteigening en kostenverhaal. Samen met Saba en Sint Eustatius is hiervoor in BES-verband een website opgesteld. Deze bevat een overzicht van de instrumenten van het grondbeleid en geeft de toepassingsmogelijkheden en de juridische aspecten daarvan weer. De website is in eerste instantie bedoeld ter ondersteuning van de werkprocessen van het ambtelijk apparaat en wordt dus vooralsnog alleen intern ontsloten.

Welstand
Behalve met een meer gestructureerde ruimtelijke planning heeft Bonaire met het opstellen van een concept-welstandsnota ook een eerste stap gezet naar gerichter welstandsbeleid. Deze welstandsnota is digitaal ontsloten op een vergelijkbare manier als het ROB. Dat vereenvoudigt een integrale toetsing van bouwplannen. De nota bestaat uit een digitale kaart met gebieden en daaraan gekoppelde welstandscriteria. Bij de beoordeling van vergunningaanvragen kunnen dus zowel de ruimtelijke als de welstandscriteria worden opgevraagd. Momenteel doet het ambtelijk apparaat ervaringen op met welstandstoetsing.

Opleiding
Het ROB is het eerste ruimtelijke ordeningsplan van Bonaire. Waar in Nederland al meer dan 100 jaar met plannen wordt gewerkt, is planmatig werken binnen de ruimtelijke ordening voor Bonaire nieuw. Dit is overigens niet anders voor Saba en Sint Eustatius. Ook de digitalisering is nieuw. Het maken van het ROB ging dan ook gepaard met het geven van opleidingen over wat een ROB precies is en over het werken met het ROB. En niet alleen het werken met. Door de makers van het ROB is ook een cursus gegeven over het zelf digitaal kunnen aanpassen van het plan. Het ROB kent namelijk een aantal wijzigingsbevoegdheden en uitwerkingsplichten. Het is de bedoeling dat de kleinere wijzigings- en uitwerkingsplannen op Bonaire worden gemaakt door de medewerkers van de dienst ruimtelijke ordening en beheer.

De eerste keren zal dit ongetwijfeld nog wel een aantal vragen oproepen. De verwachting is echter dat het maken van deze plannetjes zal lukken.

Beheer
Het hebben van een digitaal ROB is één. Het goed beheren daarvan is twee. Om deze reden wordt momenteel nagedacht over het beheer van de digitale informatie van het ROB. Zo wordt er gedacht aan het inrichten van een planregister, het installeren van een beheeromgeving en het kunnen tonen van een geconsolideerde versie van het ROB met de vastgestelde uitwerkings- en wijzigingsplannen. Hopelijk kan dit het komende najaar worden opgepakt. Het is thans het ideale moment om met het beheer te beginnen. Nu hoeft er geen inhaalslag te worden gemaakt, maar kan het direct oplopen met de komende wijzigingen en uitwerkingen van het ROB. De financiën vormen nog het probleem. De wil en het enthousiasme om het beheer op te pakken is er zeker.

Slot
Al met al is er de afgelopen twee jaren hard gewerkt aan het digitale ROB. Dit heeft geleid tot een vastgesteld digitaal plan voor geheel Bonaire (circa 290 km2). Terugziende kan worden geconcludeerd dat de keuze om digitaal te werken een goede is geweest. De digitalisering heeft bij alle aspecten van het plan een belangrijke rol gespeeld en heeft zeker een bijdrage geleverd aan de kwaliteit en het proces van het plan. Digitaal werken levert dus voordelen op. Het is mooi dat een bijzondere gemeente die nog nooit digitaal gewerkt heeft en nog nooit een ruimtelijk beleid heeft gevoerd dit mag ondervinden. Het is ook mooi dat Bonaire hiermee in Nederland voorop loopt. Waar een klein eiland groot in kan zijn.

De gemeente Tilburg heeft de smaak te pakken! Elkaar als een avatar kunnen ontmoeten op virtuele pleinen en daar discussies te voeren over beschikbaar gestelde ontwerpen, is in de gemeente Tilburg in relatie tot het ontwerp van de Heuvel technisch gerealiseerd. Virtuoos Tilburg is nadrukkelijk bedoeld om op deze wijze bewoners vroegtijdig in het proces te mobiliseren. Een voorbeeld voor meerdere gemeenten!

Virtuoos Tilburg

VIRTUOOS TILBURG IS EEN INTERNET PLATFORM VOOR BURGERPARTICIPATIE. HET IS ONTWIKKELD NAAR AANLEIDING VAN ERVARINGEN MET DE PRIJSVRAAG VOOR DE HERINRICHTING VAN DE HEUVEL. TOEN TILBURG 200 JAAR STAD WAS, WILDE HET COLLEGE IETS BLIJVENDS CADEAU GEVEN AAN DE INWONERS: EEN NIEUWE INRICHTING VAN DE HEUVEL. DE MENSEN VONDEN DE HEUVELINRICHTING NAMELIJK KOEL EN ONAANGENAAM. BOVENDIEN WAS MEN NOG ALTIJD VERDRIETIG OVER HET VERLIES VAN DE OUDE LINDEBOOM.

Carry Limpens, Stedenbouwkundige gemeente Tilburg (Projectleider Virtuoos Tilburg)

Voordat er voor de Heuvel een nieuw ontwerp werd gemaakt, werd de inwoners van Tilburg en andere gebruikers van dit stadsplein gevraagd om ideeën te bedenken. Deze publieksprijsvraag leverde 325 inzendingen op. Alle inzendingen zijn geanalyseerd en verwerkt tot één programma van eisen. De toevoeging van groen en water op het plein stonden bovenaan op het verlanglijstje. Dit programma is mét de inzendingen aan een achttal geselecteerde landschapsarchitecten gegeven om een passend ontwerp te maken. De acht ontwerpen werden voorzien van een ambtelijk advies over de uitvoering en het onderhoud en beoordeeld door een jury van wethouders en professionals in ruimtelijk ontwerp. De drie genomineerde ontwerpen zijn ingevoerd in onze virtuele stad 'Virtueel Tilburg'. Daarna zijn ze via het internet voorgelegd voor stemming. Het gekozen ontwerp is nagenoeg ongewijzigd uitgevoerd.

Dit proces vergde een hoop handwerk. Het was ook heel inspirerend. Inwoners van een stad hebben heel veel leuke en bruikbare ideeën. En dat niet alleen, zij ontmoetten elkaar als avatar op de genomineerde virtuele pleinen en voerden daar discussies over de ontwerpen. In deze discussies werden veel vragen onderling beantwoord zonder tussenkomst van de gemeente. Bovendien werden discussies beslecht zonder onze inmenging. Dat smaakte naar meer. Het was aanleiding om na te denken over het vormgeven van dit proces op een manier die de inhoud van de discussie en het besluitvormingsproces van burgers faciliteert en documenteert, zodanig dat deze nog na

te slaan is. Maar dan in een andere vorm dan de meterslange chatlog uitdraai van Virtueel Tilburg.

Er waren twee belangrijke lessen te trekken uit de ervaringen met de Heuvel.
De driedimensionale wereld geeft de inwoners van de stad extra informatie over de toekomstige situatie die zij gemakkelijker begrijpen en waarin zij sneller geïnteresseerd zijn. Uiteraard kleven er nadelen aan het in 3D vertalen van een abstract schetsontwerp en bovendien waren de subtiele hoogteverschillen uit een van de genomineerde ontwerpen niet te ervaren in de virtuele stad. De virtuele presentatie van de openbare ruimte ontwerpen leverde de burgers meer inzicht op.
Belangrijk was ook de discussie die zich onderling afspeelde, waarin inwoners hoofdzaken van bijzaken scheidden, positieve formuleringen van elkaar eisten en elkaars vragen beantwoordden. De meningsvorming kreeg de tijd en de vereiste nuance en vond plaats in het openbaar. Dat proces kan nooit in één of enkele avonden voltooid worden en bovendien plaatst de gemeente zich met een dergelijke avond altijd in een kwetsbare positie waarin weinig goed te doen valt.

Met deze lessen in het achterhoofd is de gemeente gaan nadenken over e-participatie. Intussen waren er meer ervaringen met bewonersinbreng bij herinrichting van de openbare ruimte. Deze pilots leidden tot aanbevelingen voor de toepassing van burgerparticipatie.
Aanvankelijk was het idee om de virtuele stad als basis te laten fungeren, net als bij de Heuvelprijsvraag, en zo burgers meer ruimtelijk inzicht te bieden in de toekomstige inrichting van hun stad. Én burgers zouden in de virtuele stad zelf moeten kunnen ontwerpen aan hun woonomgeving, met een soort “lego”systeem van bomen en banken, lantaarns en prullenbakken, auto’s en misschien zelfs panden. Technisch gezien waren we in 2008 nog niet ver genoeg om dit voor elkaar te krijgen, en het budget was te laag. Wat wij wilden, was een heuse internetgame. Dat kost een paar miljoen.
Nadat we ons hadden verdiept in de ontwikkeling van e-participatie en middelen daarvoor, is besloten een platform te ontwikkelen dat het proces faciliteert, als start. Met in het achterhoofd het doel ooit de koppeling met de virtuele stad te maken. Een andere belangrijke keuze op grond van dit voorwerk was, niet te gaan werken met een zogenaamd talig genavigeerde website (doorklikken op woorden), maar te werken met een intuïtieve bediening.
Zo komt het dat Virtuoos Tilburg is vormgegeven als een interactieve serious game.

Virtuoos Tilburg is nadrukkelijk bedoeld om de kennis en creativiteit van bewoners van een straat of buurt vroegtijdig te mobiliseren. Nog vóórdat wij, als gemeente, concrete voorstellen formuleren of tekenen voor de verandering van hun woonomgeving. Die kennis en creativiteit zetten we dan in in het beleids- of ontwerpproces.

In Virtuoos Tilburg formuleren we een beleids- of ontwerpopgave en leggen deze neer bij bewoners of andere belanghebbenden. De bewoner kan daarna zelf aan de slag in een persoonlijke map. Om de ideeën op papier te zetten en te illustreren met tekeningen en foto's of fotobewerkingen zijn gereedschappen beschikbaar zoals een sterk vereenvoudigde

tekstverwerker en een tekenprogramma.
Zodra de bewoner klaar is, kan hij zijn voorstel in de vorm van een mooi boekje uploaden naar een gedeelde project map. Normaal staat deze map in de kast van de gemeenteambtenaar, nu staat die map op het internet.
Bewoners kunnen de map inzien en elkaars gepubliceerde ideeën bekijken en becommentariëren. De proactieve bewoners dragen concrete voorstellen aan. Bewoners die met meer afstand willen volgen, kunnen hun mening kenbaar maken. De deelnemers kunnen elkaars ontwerpen aanvullen en zich bij elkaar aansluiten. De discussie over verschillende oplossingsrichtingen (alternatieven of varianten) wordt dan onderling gevoerd. De gemeente biedt daarvoor – in overleg - voldoende tijd en houdt afstand totdat de standpunten wat meer uitgekristalliseerd zijn.
Bewoners kunnen in alle fasen vragen stellen. Het antwoord is voor iedereen zichtbaar. Voordat ze hun idee publiceren in de projectmap kunnen ze advies over hun eigen idee en de technische of financiële haalbaarheid ervan aan ambtenaren vragen.
Ook politici kunnen bijdragen aan de discussie en zijn hierdoor gemakkelijk benaderbaar op onderwerpen die de straatbewoner direct aangaan. Politici kunnen ten behoeve van hun eigen menings- en besluitvorming direct kennis nemen van de mening van de inwoners van hun gemeente.

De bedoeling is dat de input van de bewoners door de gemeente wordt verwerkt in een programma van eisen voor beleid of ontwerp. Dat programma wordt gezamenlijk vastgesteld, waarna de gemeente het beleids- of ontwerpproces kan starten. Het concept of ontwerp wordt opnieuw gepubliceerd en voorgelegd op het platform. De output van élke fase van

het project wordt in de projectmap geplaatst. Zo kunnen alle betrokkenen zien in welke fase het project verkeert en welke concrete producten er zijn gemaakt.

Bestuurlijke randvoorwaarde voor burgerparticipatie is dat het door de bewoners geformuleerde programma van eisen daadwerkelijk uitgangspunt is voor het beleid of ontwerp. Daarom moeten bij het formuleren van de vraag of opgave zoveel mogelijk de al genomen beslissingen in beeld worden gebracht. De bewoner moet precies weten waarop hij of zij nog invloed heeft en waarop niet meer. En hoe ver die invloed reikt. Mag hij meedenken, meetekenen of meebeslissen of zelfs mee uitvoeren? Belangrijk is dat er participatie wordt georganiseerd over vraagstukken waarin nog iets te kiezen valt. Als de keuzemogelijkheden te beperkt zijn, dan is het meedenken een farce.
Belangrijke financiële en technische randvoorwaarden moeten vooraf duidelijk zijn, alhoewel financiële randvoorwaarden niet gemakkelijk te hanteren zijn. In een lego-versie wordt dit al makkelijker.

Bij de start van een project zal een bewonersbrief worden verstuurd en een informatieavond worden georganiseerd. Daarna kan een groot deel van de uitwisseling via het Virtuoos platform lopen. Wanneer er een product klaar is, is het belangrijk een peiling te doen via Virtuoos én een inloopavond te houden. Dat geldt voor elke fase van een project.
Het internetplatform maakt het voor een grote groep potentieel betrokken bewoners gemakkelijker om te participeren. Bewoners kunnen hun eigen ontwerpen publiceren op Virtuoos Tilburg en koppelingen maken met sociale media als Hyves, Facebook en Twitter.
Zij kunnen met de vraagstukken bezig zijn op een moment dat ze tijd hebben en ze hoeven niet in de vroege avonduren, het spitsuur in menig gezin, hun huis uit. Het aantal avonduren (overuren) van betrokken ambtenaren wordt ook teruggebracht. Bovendien is alle communicatie gedocumenteerd.

Bij Virtuoos Tilburg hoort een achtergrondsysteem. De projectleider die door de systeembeheerder geautoriseerd is, kan hierin een project aanmaken. Dit is te zien op de projectatlas in Virtuoos. Op termijn zal er een koppeling met websites als funda kunnen worden gemaakt, zodat een huizenzoeker kan zien waar in de omgeving aan de straat of stad gewerkt of gebouwd wordt. De projectleider formuleert de opgave en zodra deze helder is wordt het project geactiveerd en zichtbaar gemaakt op Virtuoos. Alle gewoonlijke schriftelijke communicatie, zoals bewonersbrieven, publicaties en besluiten, worden in de projectmap gezet en per project zichtbaar gemaakt. Bovendien kan de gemeente, én de bewoner, zich bedienen van andere media zoals film en muziek, om zijn idee kracht bij te zetten. De gemeente kan 360° foto's die voor handen zijn meegeven als beeldmateriaal.

Virtuocity is een virtuele representatie van je stad, waarin de huidige situatie van de stad in verschillende mate van abstractie is weergegeven, als abstracte blokken, blokken met foto's van de gevels erop of als gedetailleerd ruimtelijk model, afhankelijk van doel, omvang van het stadsdeel, beschikbare tijd en budget. In deze situatie kan een ontwerp worden toegevoegd. Deze driedimensionale ruimte kan men bekijken en men kan erin bewegen, met of zonder avatar.

De gemeenten die beschikken over een Virtuocity zoals Tilburg, Eindhoven en Helmond, kunnen de 3D-representaties van de bestaande woonomgeving bereikbaar maken in Virtuoos. Hiertoe is een inlog-vrije koppeling van Virtuoos en Virtueel gemaakt.

De bedoeling is om Virtuoos uit te bouwen met een gereedschapskist om in 3D te bouwen. Daarvoor is de virtuele stad een goede basis. Het zou mooi zijn als de bewoner in de toekomst zijn eigen straat digitaal kan verbouwen en het resultaat kan bekijken vanuit een zelf gekozen standpunt, bijvoorbeeld vanuit de eigen keuken of tuin. Daarvoor is een bibliotheek van digitaal straatmeubilair en verschillende soorten en grootten bomen en dergelijke nodig, de "legostenen".
Een ander idee voor doorontwikkeling is de kostenteller. Aan elk element uit zo'n bibliotheek kan een globale kostprijs worden gekoppeld. Wanneer er voor bijvoorbeeld een pleininrichting een budget beschikbaar is, kan per geplaatst element budget in mindering worden gebracht. Hiermee krijgt de bewoner ook gevoel voor de kosten. De formele kostprijsberekening is hiermee niet gemaakt, het geeft alle partijen wel een idee van de financiële haalbaarheid.
Maar onze eerste wens voor uitbreiding is om Virtuoos geschikt te maken voor burgerinitiatieven.

Voordat doorontwikkeling aan de orde is, is het nodig het platform te testen. Tilburg probeert het systeem in verschillende gebieden en bij diverse doelgroepen uit. De eerste pilot heeft weinig informatie opgeleverd. De bewoners bleken geen behoefte te hebben aan burgerparticipatie. Over de werking van Virtuoos Tilburg is daardoor geen informatie boven tafel gekomen.
De selectie van nieuwe pilots die in 2012 kunnen worden uitgevoerd, vindt nu plaats. De pilots moeten in 2011 tot adviezen leiden voor de bruikbaarheid van Virtuoos.

Virtuoos is gemaakt in opdracht van gemeente Tilburg; provincie Noord-Brabant en Eindhoven en de makers, De Roode Kikker, hebben mee gefinancierd. Virtuoos Tilburg is ontwikkeld in overleg met collega's van ICT, het webteam, communicatie, gebiedsteams en stedenbouw.
De gemeentelijke gebiedsteams doen de voorselectie van projecten die in aanmerking komen voor e-participatie. Openbare ruimte projecten in Virtuoos worden geleid door projectleiders van het ingenieursbureau. De communicatiemedewerkers en de afdeling stedenbouw helpen bij het maken van de gemeentelijke informatie in woord en beeld.

Ook andere gemeenten gaan Virtuoos gebruiken, bijvoorbeeld s-Hertogenbosch. Daartoe moet Virtuoos geschikt gemaakt worden, door toevoeging van een eigen logo, briefpapier en invoer van de gemeentelijke basiskaart.
Wanneer u geïnteresseerd bent, kunt u gebruik maken van de applicatie. Er is geen licentie voor nodig. De kosten zijn beperkt, alleen voor hosting en ingebruikname. Een handleiding voor het beheersysteem is kosteloos beschikbaar. De enige voorwaarde die de gemeente Tilburg aan het ter beschikking stellen van het platform stelt, is dat u bereid bent om samen met ons een gebruikersplatform te vormen, dat in samenspraak het beheer en de eventuele doorontwikkeling van het platform vormgeeft. Een Virtuoos netwerk 2.0.

Wonderbaarlijk dat de beheersverordening zo weinig wordt toegepast. Ten tijde van gemeentelijke bezuinigingen is de beheersverordening wellicht een goed alternatief voor het bestemmingsplan. Het digitaliseringsaspect van de beheersverordening wordt in dit artikel belicht. Oh ja, let ook op de handleiding van de VNG over de beheersverordening die tegen de zomer van dit jaar verschijnt…

Digitaliseren van de beheersverordening

DE BEHEERSVERORDENING IS EEN NOG NIET VAAK TOEGEPAST INSTRUMENT. DE VERWACHTING IS DAT DIT DE KOMENDE JAREN VERANDERT. DE DIGITALISERING VAN EEN BEHEERSVERORDENING IS VOOR VELEN NIEUW. IN DIT ARTIKEL WORDT DIT ASPECT VAN DE BEHEERSVERORDENING BELICHT.

Fokke Plantinga, Buro Vijn

Inleiding

Sinds 1 juli 2008 kunnen gemeenten beheersverordeningen maken. Dit kan voor gebieden waarin geen ruimtelijke ontwikkelingen worden voorzien en waarin de bestaande situatie wordt geregeld. De beheersverordening is een beheerregeling. Een gemeente hoeft voor deze gebieden dus geen bestemmingsplan te maken. De beheersverordening kent een aantal voordelen ten opzichte van het bestemmingsplan. Zo is een beheersverordening sneller en eenvoudiger te maken en is deze dus goedkoper dan een bestemmingsplan. Een ander voordeel is dat de beheersverordening geen beroepsmogelijkheden kent. Nadat de verordening is gepubliceerd, treedt deze in werking en is deze onherroepelijk. Er kunnen dan op basis van de beheersverordening direct omgevingsvergunningen voor het bouwen worden verleend.

Gelet op de voordelen, is het verwonderlijk dat de beheersverordening tot op heden nog niet vaker is toegepast. Slechts enkele gemeenten hebben een beheersverordening gemaakt. Voorbeeld hiervan is de gemeente Landgraaf. Tijdens het Provero-congres op 2 maart 2011 is aandacht besteed aan deze verordening en aan het proces dat doorlopen is. Er ontstaat steeds meer interesse in de beheersverordening. Mede door de bezuinigingen wordt het door gemeenten, voor de daarvoor geschikte gebieden, als een goed alternatief gezien voor het (dure) bestemmingsplan. Tegen de zomer van dit jaar verschijnt een handleiding van de VNG over de beheersverordening. Hierin worden de achtergronden en toepassingsmogelijkheden

van de verordening verduidelijkt. Tevens is in de handreiking een voorbeeld van een verordening opgenomen.

Digitalisering
Op basis van artikel 1.2.3 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet een beheersverordening digitaal worden vastgelegd en vastgesteld. Ook is er op basis van dit artikel -net als bij het bestemmingsplan- een analoge verbeelding verplicht. Indien de analoge verbeelding afwijkt van de digitale vastgestelde beheersverordening, dan is de inhoud van de digitale informatie beslissend. Een beheersverordening moet digitaal beschikbaar worden gesteld en moet volledig, toegankelijk en begrijpelijk worden verbeeld.

De beheersverordening moet voldoen aan de Regeling standaarden ruimtelijke ordening (Rsro) en dus aan het IMRO 2008 en de STRI 2008. De wijze waarop een beheersverordening technisch moet zijn opgebouwd, is geregeld in de Praktijkrichtlijn Gebiedsgerichte Besluiten (PRGB). Voor de beheersverordening gelden geen verbeeldingsstandaarden. De verbeelding is dus vormvrij. De SVBP 2008 is niet van toepassing op de beheersverordening. De SVBP 2008 ziet alleen op bestemmingsplannen en aanverwante plannen.

Gemeenten kunnen ervoor kiezen een beheersverordening te maken en te verbeelden conform een bestemmingsplan en dus conform de SVBP2008. Bedacht moet echter worden dat er bij deze werkwijze technische problemen kunnen ontstaan met het IMRO-coderen volgens de PRGB. Bijvoorbeeld het gebruik van de maatvoeringssymbolen uit de SVBP. Deze symbolen zijn met de PRGB niet te vertalen naar het IMRO en dus in deze vorm niet uitwisselbaar. Dit heeft als resultaat dat alle maatvoeringsaanduidingen handmatig moeten worden ingevoerd en niet generiek vertaald kunnen worden. Dit kost veel tijd. Een andere voorbeeld is de aanduiding “maximale bouwhoogte (m)” .Deze moet elke keer handmatig met een bepaalde hoogtemaat vertaald worden naar losse aanduidingen “maximale bouwhoogte (m) = ….” voor alle unieke waarden.
Zoals gezegd, is dit erg bewerkelijk. Een alternatief is om een beheersverordening, die is gebaseerd op de SVBP, digitaal beschikbaar te stellen als een PDF-document, gekoppeld aan een plancontour (gecodeerd volgens de PRGB). Hiermee voldoet de beheersverordening aan de wettelijke digitale verplichting en wordt aangesloten bij de analoge verbeelding van de SVBP. Het nadeel van deze optie is dat de beheersverordening digitaal niet interactief benaderbaar is, maar slechts als ‘plaatje’ beschikbaar is.

Slot
De gemeentelijke praktijk moet nog de nodige ervaring opdoen met het maken en het digitaliseren van beheersverordeningen. Wel wordt duidelijk dat het opbouwen en het verbeelden van een beheersverordening conform de SVBP2008 lastig en tijdrovend kan zijn. Vanuit deze optiek kan het handiger zijn om voor een andere opzet van een beheersverordening te kiezen. De voorkeur gaat daarbij uit naar een verordening die qua structuur beter aansluit bij de PRGB. Dit kan ook recht doen aan het eigen karakter van het instrument.

De binnenkort te verschijnen Handreiking van de VNG bevat een voorbeeld van een opzet van een beheersverordening die gebaseerd is op de gedachten van de Wro en geen digitaliseringsproblemen kent. Centraal begrip in deze verordening is het woord bestaand. Bestaande gebouwen mogen worden gebruikt en bestaande functies mogen worden voortgezet. Dat is het wezen van de beheersverordening. Een beheersverordening is niet een afgeleide van een bestemmingsplan, maar een eigen instrument. Bij het ontwikkelen van de standaarden is dit ook als uitgangspunt gehanteerd.

Na een overspoeling van nieuwe wet en regelgeving is het einde nog niet in zicht. Er wordt alweer druk gewerkt aan een nieuw omgevingsrecht. Met het wijzigen van het systeem van de ruimtelijke ordening en het omgevingsrecht komt de ruimtelijke ordening er straks nóg beter uit te zien, toch? Het kabinet Rutte vindt van wel. De minister schetst in een brief aan de Tweede Kamer dat het zeker anders en beter kan!

Het wordt weer anders.....

ALS WE DACHTEN DAT DE 'TSUNAMI' VAN NIEUWE WETGEVING OVER WAS, DAN HEBBEN WE HET MIS. ER WORDT ALWEER DRUK GEWERKT AAN EEN NIEUW OMGEVINGSRECHT. DE KANS IS GROOT DAT DE RUIMTELIJKE ORDENING ER STRAKS ANDERS KOMT UIT TE ZIEN. HOE, IS NOG NIET DUIDELIJK. WEL DAT HET ANDERS EN BETER MOET.

Redactie Provero

Inleiding

In het afgelopen jaar heeft Provero op verschillende wijzen aandacht besteed aan nieuwe wet- en regelgeving. Zo hebben onder andere de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de Crisis- en herstelwet (Chw) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) tijdens themabijeenkomsten en het Proverocongres centraal gestaan. Veel gehoorde geluiden waren dat de wetgeving van de afgelopen jaren als overrompelend werd ervaren. De ruimtelijke ordeningspraktijk is geconfronteerd met veel nieuwe regels en nieuwe instrumenten en is daar wat 'moe' van. Na inwerkingtreding van de Wabo dachten we dat het op het wetgevingsfront even rustig zou worden. Niets minder is echter waar. Het kabinet Rutte heeft grootse plannen om het systeem van de ruimtelijke ordening en het omgevingsrecht te wijzigen. Dit valt te lezen in de beleidsbrief 'vernieuwing omgevingsrecht: eenvoudig beter' van de minister van Infrastructuur en Milieu (I&M). Deze brief is op 23 maart 2011 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer aangeboden en is te downloaden van de site van het ministerie van I&M.

Inhoud

De minister schetst in de brief dat de huidige wet- en regelgeving niet meer altijd aansluit bij de huidige maatschappelijke wensen. We lopen vast in de procedures en de besluitvorming. De optelsom van verschillende regels zorgt ervoor dat het niet meer helder is voor degenen die ermee moeten werken. Dat schaadt volgens de minister niet alleen burgers en ondernemers, maar ook de overheid en belangenorganisaties. Uiteindelijk schaadt het een duurzame ontwikkeling van Nederland.

De minister benoemt de volgende doelstellingen om concreet mee aan de gang te gaan:

1. Besluitvorming moet sneller en goedkoper; dit betekent dat kritisch gekeken wordt naar de reikwijdte en de voorspelbaarheid van onderzoeksverplichtingen en toetsingskaders in de huidige wetten, teneinde de (administratieve) lastendruk voor burgers en bedrijven en de bestuurlijke lastendruk voor overheden te verminderen.

2. Besluitvorming moet beter en met meer transparantie voor initiatiefnemers en belanghebbenden: de rechtsbescherming staat niet ter discussie. De besluitvorming kan beter door de gefaseerde Elverding-aanpak consequent toe te passen: Sneller en Beter is het devies.

3. Opschonen en vereenvoudigen van regels door aan te sluiten bij wat in Europees verband verplicht is gesteld (geen nationale koppen op Europese regels), eenduidigheid in bevoegd gezag en het schrappen van overbodige regels. Hierbij wordt begonnen met de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer.

4. Regelgeving moet flexibeler: meer ruimte voor bestuurlijke lokale en regionale afweging, meer samenhang tussen afzonderlijke wetten, meer mogelijkheden tot gebiedsgerichte uitruil van landelijke normen, betere aansluiting op de praktijk.

Tijdslijn
De minister wil nog voor het zomerreces komen met een uitwerking van de genoemde thema's. Ook zullen dan de hoofdlijnen worden geschetst van een Raamwet omgevingsrecht, waarvoor de minister in het voorjaar van 2012 met een eerste uitgewerkt wetsvoorstel wil komen. Tevens geeft de minister dan aan hoe de gefaseerde aanpak verder vorm zal krijgen. Deze aanpak moet er mede voor zorgen dat de – in het regeerakkoord – ingeboekte besparing van structureel 50 mln. vanaf 2014 op het Infrastructuurfonds gerealiseerd wordt. Voor het wetsvoorstel van 2012 zal de reductie in administratieve lasten worden gekwantificeerd.

Slot
Er komt dus het nodige op ons af. Het wordt volgens de minister anders en beter. Er zal echter nog behoorlijk wat water naar de zee stromen voordat het zover is. Het starten van een wetgevingsproces is immers eenvoudiger dan dit conform de oorspronkelijke gedachten en inzet afronden. De vorige herziening van de Wro zou immers ook een fundamentele herziening worden. Halverwege het traject is toen het woord fundamenteel vervallen.

De kans is echter groot dat nu wel wordt doorgepakt. Velen zijn er immers van overtuigt dat het anders kan en moet. Hoe anders is echter de grote vraag. De komende tijd zullen er in verschillende kaders discussies worden gevoerd. In het Tijdschrift voor Bouwrecht van juni aanstaande zal expliciet aandacht zijn voor het nieuwe omgevingsrecht. Het ministerie van I&M heeft vorig jaar al wat verkenningen laten uitvoeren. Deze zijn opgenomen in de bundel 'Bezinning op het omgevingsrecht, essays over de toekomst van het omgevingsrecht'. De bundel is te downloaden van de site van het ministerie. Ongetwijfeld zullen er in het najaar ook vanuit het ministerie en de VNG consultatierondes plaatsvinden.

De wijzigingen van het omgevingsrecht en van de ruimtelijke ordening zullen ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor de digitalisering. Voor eventuele nieuwe instrumenten zullen nieuwe standaarden moeten worden gemaakt. Wijzigingen in bestaande instrumenten leiden waarschijnlijk ook tot wijzigingen in de standaarden. Provero zal deze ontwikkelingen volgen en mogelijk er ook actief op inspelen. De komende jaren is er weer werk aan de winkel! Of we dat nou leuk vinden of niet. Het wordt weer anders.

[1] *'Zie rapport 'Sneller en beter in gebiedsontwikkeling' van september 2010.*

Uitspraken van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de digitalisering zijn er nog niet veel. Provero doet in dit artikel toch een beroep op de lezer om te reageren op een concrete interessante uitspraak die eind vorig jaar door de ABRvS is gedaan. Laat uw stem horen!

Digitaliseringsfouten na nemen besluit niet erg?

VEEL UITSPRAKEN VAN DE AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE OVER DE DIGITALISERING ZIJN ER NOG NIET. DEZE ZULLEN ONGETWIJFELD KOMEN. HET IS INTERESSANT DEZE UITSPRAKEN TE VOLGEN. ZE KUNNEN IMMERS VAN GROOT BELANG ZIJN VOOR DE DAGELIJKSE PRAKTIJK. IN DEZE BIJDRAGE WORDT EEN REDELIJK RECENTE UITSPRAAK VERMELD EN WORDT UW REACTIE GEVRAAGD.

Redactie Provero

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft eind vorig jaar een mogelijk voor de praktijk interessante uitspraak gedaan . Het betrof een uitspraak over twee bestemmingsplannen van de gemeente Hardenberg waarbij op de gemeentelijke website een onjuiste hyperlink naar de regels van de plannen was opgenomen.

In de uitspraak valt te lezen:

Beroep: De maatschap betoogt dat de hyperlinks naar de planregels van beide bestemmingsplannen op de gemeentelijke website allebei verwijzen naar de planregels van het bestemmingsplan "Geluidzone bedrijventerrein Kop van Broeklanden", zodat wat betreft het bestemmingsplan "Kop van Broeklanden" niet is voldaan aan de plicht om de bij het vaststellingsbesluit behorende stukken elektronisch beschikbaar te stellen.

Overweging ABRvS: Deze beroepsgrond heeft betrekking op een mogelijke onregelmatigheid van na de datum van het bestreden besluit en kan reeds om die reden de rechtmatigheid van dat besluit niet aantasten. Deze mogelijke onregelmatigheid kan dan ook geen grond vormen voor de vernietiging van het bestreden besluit.

Interessante vraag is hoe de overweging van de ABRvS moet worden uitgelegd. Conclusie zou kunnen

zijn dat digitaliseringsfouten na de vaststelling van een bestemmingsplan nooit tot een vernietiging van het vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan zouden leiden. Dit zou veel angst voor onjuiste digitaliseringswerkzaamheden wegnemen. Het zou dan ook niet uitmaken of een plan op een geheel juiste wijze op de gemeentelijke website beschikbaar wordt gesteld en raadpleegbaar is op www.ruimtelijkeplannen.nl. De ABRvS stapt dan wel erg makkelijk over fouten heen. De vraag kan worden gesteld of hiermee de rechtszekerheid wordt aangetast of bezwaarden in hun belangen kunnen worden geschaad. Bedacht moet wel worden dat het hier bestemmingsplannen van vóór 1 januari 2010 betrof. Dat wil dus zeggen plannen van voor de digitaliseringsplicht van de Wro.

De redactie is erg benieuwd wat u van deze uitspraak vindt en hoe deze naar uw mening moet worden uitgelegd. Het resultaat van uw bevindingen wordt opgenomen in de Provero-uitgave van november 2011. Wellicht zijn er dan ook meer uitspraken. De redactie van Provero houdt zich aanbevolen voor interessante gerechtelijke uitspraken betreffende de digitalisering. Deze zullen dan gepubliceerd worden in de Provero-uitgaven. Bij voldoende uitspraken zullen deze ook geagendeerd worden tijdens de bijeenkomsten. Wij zijn benieuwd naar uw bijdragen. Deze kunnen worden gezonden naar publicaties@provero.nl

[1] *ABRS, 15 december 2010, zaaknummer: 200903460/1/R3*

Menig organisatie vraagt zich af op welke wijze anderen digitaliseringsproblemen oplossen. Deze partijen zijn vaak verbaasd of opgelucht als blijkt dat zij niet de enige zijn die met dat ene issue kamt. Monique van Scherpenzeel komt graag op bezoek om over dit soort issues te klankborden.

Mag ik bij u eens op werkbezoek komen?

DEZE VRAAG STEL IK GEREGELD AAN EEN GEMEENTE. SOMS NAAR AANLEIDING VAN EEN GESPREK, SOMS OMDAT IK DE GEMEENTE AL JAREN KEN OF OMDAT ZE ONLANGS IETS BIJZONDERS HEBBEN GEDAAN OP HET GEBIED VAN DE WRO.

Monique van Scherpenzeel, Geonovum

Iedere gemeente is uniek, met haar eigen werkprocessen, implementaties en gezicht. Van klein tot groot, van Zuid-Nederland tot en met de Waddeneilanden. Als consultant hield ik me al in 2002 bezig met de digitale bestemmingsplannen. Van de gemeenten die ik toen bezocht, leerde ik veel over bestemmingsplannen.

Inmiddels werk ik bij Geonovum als beheerder van de RO-Standaarden. Nu ik niet meer elke dag bij een gemeente binnenloop in het kader van een opdracht, vraag ik of ik bij hen op bezoek mag komen. Ik vind het belangrijk om op de hoogte te blijven van wat er in de praktijk gebeurt bij het maken van al die plannen en besluiten. In hoeverre sluiten de standaarden aan op de praktijk, waar zitten eventuele knelpunten? Ook bij het doorvoeren van veranderingen in de RO-Standaarden is de werking in de praktijk belangrijk. Of het nu veranderingen zijn op verzoek van het werkveld of in het kader van veranderende wet- en regelgeving.

Veel organisaties vragen mij tijdens een bezoek: hoe doen de anderen het? Zitten zij ook met deze vraag? Hoe lossen zij het op? Regelmatig is er verbazing (en opluchting) als blijkt dat de betreffende organisatie niet de enige is die met dat ene issue kampt. Overal waar plannen worden gemaakt, moeten mensen aan de slag om het ruimtelijk beleid zó te verwerken, dat het voor iedereen te raadplegen is. Dat geldt voor gemeenten, provincies en ook voor het ministerie van Infrastructuur en Milieu zelf. Er is geen blauwdruk voor

hoe je dit proces inricht. Iedereen moet hierin zijn weg zoeken en vinden.

Mijn conclusie na verschillende werkbezoeken is, dat er vaak minder verschillen zijn dan we denken. Wij denken soms uniek te zijn in de taken die we uitvoeren en veranderende werkzaamheden. Maar juist wanneer we eens bij elkaar op bezoek gaan, blijkt het tegendeel waar. Ik haal veel energie uit deze bezoeken en ik ga voor samenwerking in die grote RO-praktijk. Daarom blijf ik met veel plezier de vraag stellen: Mag ik ook eens bij u langskomen?

Wat het ‘LEAN’ maken van een proces rondom de totstandkoming van het bestemmingsplan precies betekent, licht de gemeente Meppel in dit artikel toe. De gemeente roept op tot een brede discussie in relatie tot het toepassen van 3D verbeeldingen in een ruimtelijk plan. Provero is daarvoor het juiste platform…

Is een doorontwikkeling van het digitale ruimtelijke plan mogelijk?

DE GEMEENTE MEPPEL WERKT VANAF 2008 HARD AAN DE VERPLICHTE ACTUALISATIE VAN DE BESTEMMINGSPLANNEN. WIJ HEBBEN HET PROCES ZO LEAN MOGELIJK GEMAAKT DOOR HET INZICHTELIJK TE MAKEN EN HET VAST TE LEGGEN IN EEN HANDBOEK. MAAR HOE ZIET HET TRAJECT NA DE ACTUALISATIE ERUIT? BESTAAT HET BESTEMMINGSPLAN IN DE HUIDIGE VORM DAN NOG WEL? OF HEBBEN WIJ DAN 3 DIMENSIONALE VERBEELDINGEN?

Jan Cas Smit en Frans Smit, gemeente Meppel

Met de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening vanaf 1 juli 2008 zijn gemeenten verplicht om hun ruimtelijke plannen digitaal beschikbaar te stellen voor iedereen. Wij hebben ons in de periode voorafgaand aan de digitale verplichting daarom breed georiënteerd op de verschillende aanbieders van de benodigde software. Uiteindelijk is de keuze gevallen op het pakket RO-Totaal van Crotec. Wij werken hiermee sinds december 2009 en na enkele kleine kinderziektes is het systeem nu volledig operationeel.

Hoewel er binnen de gemeentelijke organisatie voldoende ambtenaren zijn die in staat zijn het systeem operationeel te houden en de ruimtelijke plannen digitaal beschikbaar kunnen stellen is er in Meppel voor gekozen het beheer van het systeem bij één medewerker neer te leggen. Deze medewerker is verantwoordelijk voor het opzetten en beheren van een eenduidig en overzichtelijk beheersysteem. Dit zorgt, in combinatie met een actueel handboek, voor eenduidige bestemmingsplannen.

Meppel heeft de keuze gemaakt het proces rondom de totstandkoming van bestemmingsplannen LEAN te maken. Het LEAN maken heeft tot doel om voor iedereen meer inzicht te creëren in de totale doorlooptijd en de daarbij behorende kritieke planningsmomenten voor bijvoorbeeld het aanleveren van de benodigde onderzoeksdata. De kracht zit in het stapsgewijs doorlopen van het proces, waarbij duidelijke communicatie en participatie met de omgeving voorop staat.

Naast de verplichte elektronische beschikbaarstelling van het bestemmingsplan besteden wij ook veel aandacht aan de communicatie via onze eigen site. Wij herkennen een stijgende tendens met betrekking tot het communiceren met inwoners en bedrijven via onze website en social media. In de nabije toekomst zal met name social media een belangrijk aspect van het werken bij de publieke sector vormen.

Met de invoering van de digitaliseringverplichting is het ruimtelijke plan, in theorie, toegankelijker geworden voor burgers. Het is nu mogelijk om thuis, via het internet, een ruimtelijk plan in te zien. Het is echter maar de vraag of een inwoner of een bedrijf deze toegankelijkheid ook daadwerkelijk zo ervaart. In veel gevallen zal de gebruiker niet begrijpen wat er wordt weergegeven en wat op zijn of haar perceel allemaal mag en kan. Dit komt ons inziens deels door de gebruikersinterface, die niet altijd even gebruiksvriendelijk is. Uiteraard is dit ook afhankelijk van de wijze waarop ruimtelijke plannen zijn opgebouwd en worden weergegeven.

De centrale vraag moet zijn hoe een juridisch document als een bestemmingsplan op een eenvoudige en begrijpelijke manier digitaal raadpleegbaar kan worden gemaakt.

Volgens ons zou dit bijvoorbeeld kunnen door op een andere wijze om te gaan met de verbeelding van een ruimtelijk plan. Tot nu worden verbeeldingen van ruimtelijke plannen weergegeven in het platte vlak. Diepte en perspectief spelen hierbij geen rol. Een verbeelding is dan ook in de meeste gevallen niet te gebruiken zonder aanvullende geschreven informatie. Het verbaast ons dat er op dit moment nog geen brede discussie wordt gevoerd over het toepassen van 3d verbeeldingen in een ruimtelijk plan. Wij zouden een discussie over de mogelijkheden en de wenselijkheid van 3d verbeeldingen toejuichen!

‘Bij gebrek aan klankbord vond ik al pionierend telkens weer opnieuw het wiel uit’. Waar hebben we dat eerder kunnen lezen in deze uitgave? De toepassing van ‘nieuwe media’ faciliteert ons in betere informatiestromen. Om niet te verdrinken in de hoeveelheid is het van belang de informatie te kunnen screenen op persoonlijke evidentie.

‘Nieuwe media’ is ook yammer!

WAAR EEN ACCOUNT OP LINKEDIN AL NIET GOED VOOR IS. VIA DIE WEG BENADERDE PERRY ZIJLEMA MIJ OM ‘DE PEN’ VAN PROVERO OVER TE NEMEN. EEN HELE EER, MAAR WAAR BEGIN JE DAN MET HET VORMGEVEN VAN JE VERHAAL? IK HEB ERVOOR GEKOZEN OM DE INSPIRATIE TE ZOEKEN IN DE MANIER WAAROP IK DOOR PERRY BENADERD BEN, VIA EEN IETS ANDER ASPECT VAN DE DIGITALE GEMEENTELIJKE PRAKTIJK DAN WAAR DE OVERIGE ARTIKELEN IN DEZE PUBLICATIE OVER GAAN. WANT NAAST DE DIGITALE VERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WET RUIMTELIJKE ORDENING IS ER OP DIGITAAL VLAK IN DE LOOP DER JAREN MEER VERANDERD VOOR DE GEMEENTELIJKE RO-PRAKTIJK.

A.C.J. (Antoine) Mahler, gemeente Hengelo

Nieuwe media in de ruimtelijke ordening

Neem bijvoorbeeld de platforms, zoals LinkedIn. Bij mijn eerste werkgever was ik de enige die zich bezighield met het ruimtelijk bestuursrecht en digitalisering. Bij gebrek aan klankbord vond ik al pionierend telkens weer opnieuw het wiel uit. Ik heb dat ontbrekende klankbord als een gemis ervaren. Dit klankbord, zowel op juridisch als digitaal vlak, kreeg ik bij de gemeente Hengelo. Ik was niet langer de enige die zich met het vakgebied bezighield. Naast mijn fysieke netwerk, heb ik inmiddels ook LinkedIn. LinkedIn is een professionele community waar je vragen kan stellen, waar je meedenkt over werkgerelateerde zaken of gewoon op de hoogte blijft van zaken die bij collega’s spelen. Binnen de gemeente Hengelo is er een groep op Yammer.com opgericht, waar we als organisatie ervaring kunnen opdoen met nieuwe media. Ons recentelijk gekozen zaaksysteem zal zelfs een soortgelijke gebruiksfunctionaliteit bevatten.

Grote informatiestroom

Ook als organisatie zijn we dus druk met de zogeheten ‘nieuwe media’. Op diverse manieren heb je tegenwoordig vrij snel een groot klankbord en bereik je een groot publiek. Via Twitter kun je op de hoogte blijven van de actuele nieuwtjes. Door deze ontwikkelingen is de informatiestroom die je als RO’er bereikt enorm gegroeid. Alleen al aan het doorlezen van digitale nieuwsbrieven heb je soms een dagtaak. Het is dus belangrijk de enorme hoeveelheid informatie snel te screenen en daar die informatie uit te halen die voor jou op dat moment van belang

is. We communiceren de afgelopen jaren ook steeds meer langs digitale weg met elkaar in het werkveld. Zo is er tegenwoordig een digitale watertoets en uploaden we beroepsstukken naar de Raad van State.

Digitalisering maakt de RO-praktijk concreter voor de burger. Als we de RO-praktijk van tien jaar geleden vergelijken met die van vandaag, wordt duidelijk dat er veel is veranderd om ons heen. De toekomst lijkt me dan ook een boeiende. Je hoeft alleen maar even te googelen (volgens de Dikke van Dale het zoeken naar informatie op Internet) en de mogelijkheden van de inzet van digitalisering bij ruimtelijke ordening blijken legio te zijn. Zo zijn er inmiddels al applicaties in ontwikkeling die op basis van GIS-gegevens de ideale locatie zoeken waar het bestemmingsplan een initiatief van jouw wensen mogelijk maakt. Of de mogelijkheden die 'augmented reality' bieden (het toevoegen van computerbeelden aan de werkelijkheid). Denk daarbij aan het presenteren van een toekomstig gebouw aan omwonenden of zelfs aan het gemeentebestuur op de locatie zelf. Dit alles maakt de vaak abstracte papieren ruimtelijke ordening voor de gemiddelde burger ineens beleefbaar. De digitale weg biedt daarom duidelijke meerwaarde als je burgers bij ingewikkelde participatietrajecten wilt betrekken.

Een mooi voorbeeld van de inzet van digitalisering bij ruimtelijke problemen is de zoektocht naar extra waterbergingen in een dichtgebouwd gebied als de Haaglanden. Daarbij (zo las ik uit een nieuwsbrief) is uiteindelijk zelfs een serieuze vorm van een computerspel ingezet om verschillende vakdisciplines dichter bij elkaar te brengen.

Verder kijken dan bestaande kaders

Dit alles had ik tien jaar geleden zeker niet voorzien. Misschien is dat wel een mooie conclusie: om de digitalisering optimaal te benutten in de ruimtelijke ordening, moeten we ook verder gaan kijken dan de bestaande kaders. Blijf dus vooral pionieren!

Ik geef de pen door aan Ewald te Koppele van Dezta.

Het eerste Provero congres gehouden op 2 maart 2011 was gevuld met een uiteenlopend programma. We blikken even terug naar deze geslaagde dag. Hebben we allen de juiste koers te pakken?

Terugblik...

OP WOENSDAG 2 MAART 2011 WERD HET ALLEREERSTE PROVERO-CONGRES GEHOUDEN IN HET CONGRESCENTRUM ORPHEUS IN APELDOORN. HET THEMA VAN HET JAARCONGRES WAS 'DE JUISTE KOERS?'

Irina Entrop Heekelaar en Ewald te Koppele

We kunnen met ons allen terugkijken op een zeer geslaagd eerste congres met uiteenlopende lezingen, presentaties en workshops. De ochtend begon met een aantal presentaties en lezingen, die afgewisseld werden met intermezzo's van de dichter, performer en presentator Jeroen Naaktgeboren. Ter plekke maakte hij na elke presentatie een gedicht over wat daarvoor verteld werd.

De ochtend werd geopend door de voorzitter van Provero, Jur van der Velde. Hij reikte de eerste Proverobokaal uit aan Gerrie Fenten. Zij heeft zich vanaf 2000, acht jaar lang als projectleider DURP ingezet voor de digitale uitwisselbaarheid van de ruimtelijke plannen.
Een zeer verdiende winnares!

In het ochtenddeel werden na de uitreiking van de bokaal drie presentaties gehouden. Hanneke Ellerman en Marloes Brans van Houthof Buruma beten de spits af met de jaarlijks terugkerende Proverolezing over de Projectontwikkeling onder de Crisis- en herstelwet. Daarna was het de beurt aan Noud Hooyman van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Hij heeft ook iets verteld over de Crisis- en herstelwet in verhouding tot de bestaande instrumenten. Als laatste hield Erik van Heeswijk, hoofdredacteur VPRO digitaal, een zeer flitsende en vernieuwende presentatie over de wijze waarop nieuwe media de processen en communicatie verandert. De VPRO is bezig met een nieuw programma 'Nederland van Boven'. Dit programma gaat

over hoe Nederland er in het dagelijkse leven van boven uitziet. Aan de hand van luchtbeelden en datavisualisatie wordt een geheel nieuwe kijk van Nederland weergegeven. ‘Nederland van Boven’ wordt in het najaar van 2011 uitgezonden.

De middag werd ingeluid met een goed verzorgde lunch. Tijdens de lunch kon iedereen de beursvloer bezoeken. Hier waren stands van verschillende stedenbouwkundige bureaus, adviesbureaus en softwarebedrijven, die op het gebied van ruimtelijke plannen in de breedste zin van het woord vanuit heel Nederland hun diensten en producten toonden, aanwezig.

‘In de middag konden er vier rondes aan workshops bijgewoond worden. In totaal was er keuze uit zo’n zesentwintig verschillende workshops. Genoeg te kiezen dus.....misschien wel te veel!
De onderwerpen waren zeer uiteenlopend; van Crisis- en herstelwet tot Social Media in relatie tot de ruimtelijke ordening tot Wabo tot digitalisering op koers tot hoe een structuurvisie te maken...

Het congres was goed bezocht. Wel bleek - na evaluatie - dat er meer overheden aanwezig konden zijn. Vandaar ook dat de bijeenkomst van 8 juni 2011 het thema ‘De gemeentelijke digitale RO-praktijk’ heeft. Provero heeft immers als doelstelling alle betrokken organisaties in de ruimtelijke ordening koers te wijzen. Hoe meer organisaties daar actief aan meewerken, hoe beter het geheel van ruimtelijke ordening functioneert. Sluit daarom aan bij Provero!

Provero wordt gesteund door de volgende sponsoren:

Zij zijn al organisatielid …
… en steunen Provero

Rijk
Ministerie van I&M | www.rijksoverheid.nl

Provincie
Provincie Gelderland | www.gelderland.nl
Provincie Groningen | www.provinciegroningen.nl
Provincie Noord-Brabant.nl | www.brabant.nl
Provincie Utrecht | www.provincie-utrecht.nl
Provincie Zuid-Holland | www.zuid-holland.nl

Gemeente
Gemeente Almere | www.almere.nl
Gemeente Amsterdam | www.amsterdam.nl
Gemeente Apeldoorn | www.apeldoorn.nl
Gemeente Arnhem | www. arnhem.nl
Gemeente Assen | www.assen.nl
Gemeente Bergen | www.bergen.nl
Gemeente Bergeijk | www.bergeijk.nl
Gemeente Bladel | www.bladel.nl
Gemeente De Bilt | www.debilt.nl
Gemeente De Wolden | www.dewolden.nl
Gemeente Cranendonck | www.cranendonck.nl
Gemeente Den Haag | www.denhaag.nl
Gemeente Eersel | www.eersel.nl
Gemeente Eindhoven | www.eindhoven.nl
Gemeente Emmen | www.emmen.nl
Gemeente Enschede | www.enschede.nl
Gemeente Groningen | www.groningen.nl
Gemeente Haarlemmermeer | www.haarlemmermeer.nl
Gemeente Harderwijk | www.harderwijk.nl
Gemeente Hengelo | www.hengelo.nl
Gemeente Hoogeveen | www.hoogeveen.nl
Gemeente Huizen | www.huizen.nl
Gemeente 's-Hertogenbosch.nl | www.s-hertogenbosch.nl
Gemeente Hoorn | www.hoorn.nl
Gemeente Meppel | www.meppel.nl
Gemeente Oirschot | www.oirschot.nl
Gemeente Oldebroek | www.oldebroek.nl
Gemeente Oostellingwerf | www.oostellingwerf.nl
Gemeente Oss | www.oss.nl
Gemeente Reimerswaal | www.reimerswaal.nl
Gemeente Reusel - de Mierden | www.reuseldemierden.nl
Gemeente Roosendaal | www.roosendaal.nl
Gemeente Rotterdam (dS+V) | www.rotterdam.nl
Gemeente Utrecht | www.utrecht.nl
Gemeente Veenendaal | www.veenendaal.nl
Gemeente Zoetermeer | www.zoetermeer
SVI de Kempen | www.kempengemeenten.nl

Stedenbouwkundig Adviesbureau
Amer | www.amer.nl
BRO | www.bro.nl
BugelHajema adviseurs | www.bugelhajema.nl
Buro Vijn | www.burovijn.nl
Croonen | www.croonen.nl
Grontmij Nederland BV | www.grontmij.nl

Kuiper Compagnons | www.kuiper.nl
OD205 Stedenbouw | www.od205.nl
Ordito | www.ordito.nl
Pardal | www.pardal.nl
PhnX | www.phnx.nl
Pouderoyen Compagnons | www.pouderoyen.nl
Provijn | www.provijn.nl
Royal Haskoning | www.royalhaskoning.com
SAB Adviesgroep | www.sab.nl
Sonsbeek Adviseurs | www.sonsbeek.nl
RBOI Groep | www.rboi.nl
Tauw | www.tauw.nl
Tonnaer Planologie en Stedenbouw BV | www.tonnaer.nl
Wissing | www.wissing.nl
Witpaard | www.witpaard.nl

Adviesbureau digitalisering
Crotec | www.crotec.nl
Dezta BV | www.dezta.nl
Fast-Fox | www.fast-fox.nl
GEOdan IT | www.geodan.nl
GISkit BV | www.giskit.nl
NedGraphics | www.nedgraphics.nl
Nexpri | www.nexpri.nl
ROgeo BV | www.rogeo.nl
Slaglijn | www.slaglijn.nl
Tercera | www.tercera.nl
Viewpoint BV | www.viewpointbv.nl

Overig
Centrum Ruimtelijke Informatiekunde (RUG) | www.rug.nl
fwd concept | www.fwdconcept.nl
Lexnova | www.lexnova.nl
Provijn | www.provijn.nl
Sense Organisatie & Coaching BV | www.sense-organisatie.nl
Veurinc | www.veurinc.nl

Lid worden?
Iedereen die zich actief bezighoudt met de ruimtelijke ordening kan lid worden. Er zijn verschillende lidmaatschappen voor personen, organisaties en studenten. Kijk voor meer informatie op onze website www.provero.nl.

Advertenties

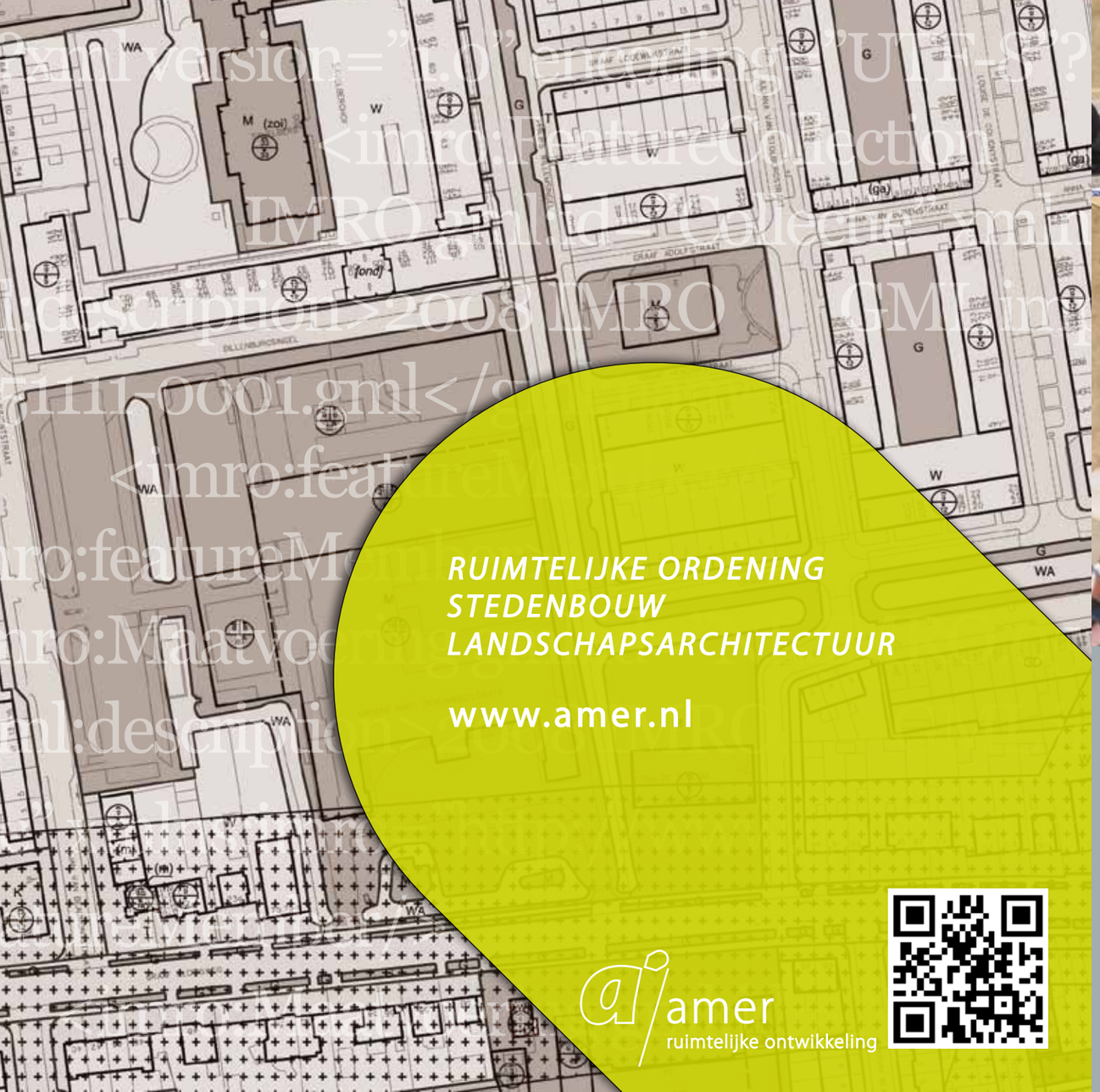

RUIMTELIJKE ORDENING
STEDENBOUW
LANDSCHAPSARCHITECTUUR

www.amer.nl

amer
ruimtelijke ontwikkeling

"Als je enige gereedschap een hamer is,
ziet elk probleem eruit als een spijker."
Abraham Maslow

Als onafhankelijk advies- en ontwerpbureau zijn wij expert in de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, België en Luxemburg. Samen met overheden, semi-overheden, bedrijven en particulieren werken wij aan een ruimte om in te leven, voor nu en voor de generaties na ons! Uitgangspunten in onze advisering zijn de wisselwerking en samenhang tussen ruimtelijk functioneren, ruimtelijk vormgeven en ruimtelijk ordenen. Door onze integrale benadering komen we met totaaloplossingen.

B|RO
Ruimte | om *in* te leven

www.bro.nl

Dezta Voor de juiste koers!

Dezta ontwikkelt en levert sinds 2003 software voor overheden en adviesbureaus. Meer dan 1000 mensen werkzaam bij ruim 120 gemeenten en 50 adviesbureaus werken dagelijks met onze software. Elke dag geven zij ons nieuwe inzichten en ervaringen waar wij van leren! Dit vertalen wij in betere software en diensten. Dezta richt zich primair op de ruimtelijke ordening en speelt continu in op de ontwikkelingen in ons werkveld. Juist in deze tijd investeren wij actief in nieuwe software. Met de kennis, ervaring en betrokkenheid die u van ons gewend bent, is uw ambitie onze koers!

Dezta Software

- Opstellen en beheren van planteksten met Dezta Plan
- Procedures en werkprocessen beheersen met Plan Monitor
- Plannen beheren, ondertekenen en publiceren met PlanpROces
- Plannen raadplegen en reageren met RO-Viewer
- Maken en beheren van digitale welstandsnota's
- Plannen en informatie delen met Wabo-software

Dezta Software koppelt Wro en Wabo

Dezta

www.dezta.nl

RADAR.nieuweplannen.nl

Wilt u tijdens het vooronderzoek met één druk op de knop weten wat er allemaal in een gebied speelt?

Maak dan gebruik van de nieuwe module RADAR.nieuweplannen.nl.

Deze "Cloud" software doet het werk, u bespaart tijd en kosten.

Kijk voor meer informatie op RO.nieuweplannen.nl

software.grontmij.nl

Grontmij

planning connecting
respecting
the future

stedenbouw onderzoek en landschap OD205

Toegesneden oplossingen op het brede vlak van stedenbouw, landschap en ruimtelijke ordening

OD205 stedenbouw onderzoek en landschap is een interdisciplinair samengesteld stedenbouwkundig adviesbureau op het gebied van stadontwerp, digitale bestemmingsplannen en structuurvisies, landschapontwerp, inrichting buitenruimte en procesbegeleiding.

Onze ruimtelijke plannen worden opgesteld met behulp van actuele, gecertificeerde software-applicaties en zijn IMRO-gecodeerd en gevalideerd.

Dat doen wij met een hecht team van mensen, op een persoonlijke manier, vanuit een onafhankelijke positie en met een grote mate van flexibilteit.

www.od205.nl

OD 205 stedenbouw onderzoek en landschap bv
Postbus 2890
2601 CW Delft
t 015 2131915
f 015 2141748
e od205@od205.nl

De RBOI-Groep bestaat uit RBOI-Rotterdam, Buro Vijn in Oenkerk (Fr.) en RBOI-Middelburg. Wij werken voor circa 200 gemeenten, provincies, rijksdiensten en vele marktpartijen.
Bij ons werken ruim 175 professionals met expertise en ervaring die door betrokken en onafhankelijke advisering een kwalitatieve bijdrage leveren aan de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland.
Wij leveren ruimtelijke adviezen, producten en processen op basis van een integrale aanpak, gericht op regionaal en lokaal niveau.

Bureaus van de RBOI-Groep willen door betrokken en onafhankelijke advisering een kwalitatieve bijdrage leveren aan de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Wij doen dat met onderzoek, visies, beleid, ontwerp, instrumentarium en planproces. Digitale structuurvisies en bestemmingsplannen en advisering over digitalisering van ruimtelijke ordeningsprocessen vormen hier een natuurlijk onderdeel van.

RBOI Rotterdam
Buro Vijn
RBOI Middelburg

RBOI | Groep
adviseurs ruimtelijke ordening

Oplossingen. Altijd.

Met onze kennis, ervaring en maatschappelijke betrokkenheid werken wij aan creatieve en innovatieve oplossingen voor ruimtelijke opgaven. De RBOI-Groep wil op vakgebied en werkterrein tot de kwalitatieve top van de adviesmarkt behoren. Kwaliteit en kennisontwikkeling staan bij ons centraal.

Maatschappelijk verantwoord ondernemerschap vormt een belangrijke basis voor ons ondernemingsbeleid.

Onze opdrachtgevers mogen daarom rekenen op integere en hoogwaardige dienstverlening. Klantgericht maatwerk en flexibiliteit staan daarbij voorop.
De RBOI-Groep: Professionals met passie.

www.burovijn.nl

www.rboi.nl

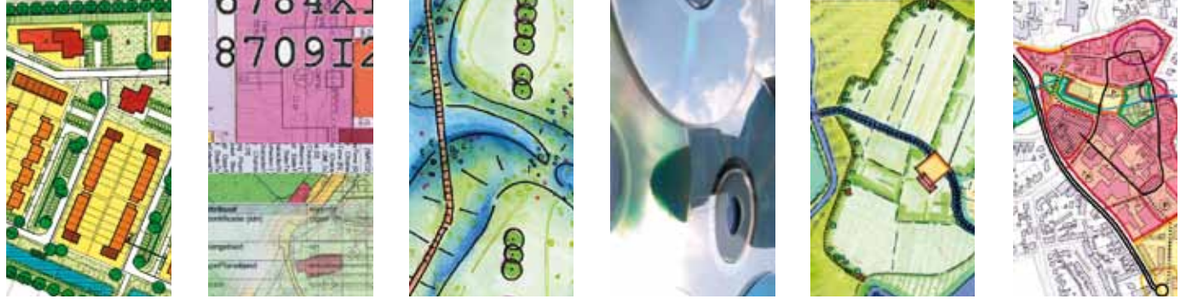

Sonsbeek Adviseurs is een adviesbureau op het gebied van ruimtelijke ordening, stedenbouw en landschap.
Sonsbeek Adviseurs richt zich op de inrichting van de leefomgeving in de meest ruime zin. De werkzaamheden lopen uiteen van onderzoek en advies op het terrein van de ruimtelijke ordening tot de vormgeving van stedelijke en landelijke gebieden en het opstellen van bestemmingsplannen daarvoor. Opdrachtgevers zijn gemeenten, provincies, ministeries, ontwikkelaars, bedrijven, instellingen en particulieren.
Achter de naam Sonsbeek Adviseurs staat een enthousiast team van stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en ondersteunende medewerkers, waarbij jarenlange ervaring is gekoppeld aan jong elan.
Het bureau bestaat ruim 60 jaar en heeft in de afgelopen jaren ook een vooraanstaande positie opgebouwd op het terrein van de standaardisatie en de digitale planvorming.

Standaardisering, digitalisering en actualisering.
Deze drie trefwoorden geven aan dat deze begrippen in onze wijze van werken, naast onze stedenbouwkundige en landschappelijke vakkennis, een belangrijke rol spelen. Dit is niet voor niets een actueel thema. Serviceverlening naar de burger, betrouwbare en juiste informatievoorziening en een efficiënt overheidsapparaat staan immers centraal. Het eenvoudig kunnen beschikken over bestemmingsplaninformatie via een voor iedereen toegankelijke raadpleegomgeving is daarvoor een voorwaarde. Niet voor niets is in de Wet ruimtelijke ordening nu opgenomen dat bestemmingsplannen digitaal moeten worden vastgelegd en vastgesteld.

Op het raakvlak van ruimtelijke ordening en de wereld van geografische informatie heeft Rudolf Jekel, directeur van Sonsbeek Adviseurs, aan de wieg gestaan van de digitale standaardisatie binnen de ruimtelijke ordening. In dat kader zijn door hem vele rapporten opgesteld, waaronder in het bijzonder de Praktijkrichtlijn Bestemmingsplannen, de Praktijkrichtlijn gemeentelijke structuurvisies en de Praktijkrichtlijn gebiedsgerichte besluiten.

Sonsbeek Adviseurs heeft dan ook het opstellen van actuele, digitale, vergelijkbare en daarmee raadpleegbare en uitwisselbare bestemmingsplannen, structuurvisies en andere instrumenten volgens de RO-standaarden geheel in de vingers. Ook biedt Sonsbeek Adviseurs diensten aan om de overheden te helpen met de toepassing van de RO-standaarden in hun organisatie.

Sonsbeek Adviseurs, Burgemeestersplein 2, 6814 DM Arnhem, 026-4456255, www.sonsbeek.nl

SONSBEEK ADVISEURS

ruimtelijke ordening - stedenbouw - landschap - ro-digitaal

Efficiënt digitaliseren door digitaal te inventariseren...

Door veldinventarisaties digitaal uit te voeren op basis van vlakgerichte kadastrale ondergronden, waarbij de RO-Standaarden zijn opgenomen in de inventarisatiemodule, wordt het werkproces efficiënt ingestoken. Hierdoor is alle digitale informatie vanaf het begin conform SVBP2008 opgebouwd. De efficiencyslag werkt door in alle fasen van de planvorming en is daardoor kostenbesparend.

viewpoint

GEO-ICT & Planpresentatie
info @ viewpointbv.nl
www. viewpointbv.nl

Colofon

Redactie
Sander Bakker
Irina Entrop-Heekelaar
Sander Hoosemans
Jurgen Linssen
(Hoofdredacteur)
Roeland Mathijsen
Dick Takkebos
Maaike van der Veen
Hans van Zitteren

Eindredactie
Veurinc

Aan dit nummer werkten mee
Pieter van Teeffelen
Antoin Buiting
Sander Bakker
Marieke Kroese
Arjan Hoks
Jan Jaap Dicke
N.H. Bots
Carry Limpens
Fokke Plantinga
Monique van Scherpenzeel
Jan Cas Smit
Frans Smit
Antoine Mahler
Irina Entrop-Heekelaar
Ewald te Koppele

Bestuur
Antoin Buiting
Arie Duindam
Jurgen Linssen
Herman ter Veen
Jur van der Velde

Vormgeving en drukwerk
fwd concept

Oplage
500 exemplaren

Uitgaven

Het boekwerk is als los exemplaar te verkrijgen voor €29,95

Adres
Postbus 135
3970 AC Driebergen-Rijsenburg
publicaties@provero.nl
www.provero.nl

© 2011 Auteursrechten voorbehouden, Artikel uit deze uitgave mogen publicatie worden overgenomen mits bronvermelding en schriftelijke toestemming van Provero.

Eerder verschenen uitgaven in deze reeks:

Agenda 2010
Uitgave 1, November 2009

Digitale structuurvisies
Uitgave 2, Maart 2010

Wabo- en Crisis- en herstelwet
Uitgave 3, Juni 2010

Digitale dienstverlening aan burgers en klanten
Uitgave 4, Juni 2010